

Joutsenmerkin myöntämisperusteet

Hotellit ja retkeilymajat

Versio 3.3

14.6.2007 – 30.6.2013

Tulevaisuuden tekijä

Pohjoismaiden ministerineuvosto perusti v. 1989 vapaaehtoisen ja positiivisen pohjoismaisen ympäristömerkin - Joutsenmerkin. Toimintaa valvoo jokaisessa pohjoismaassa kyseisen maan hallitus.

Lisätietoja löytyy kotisivuiltamme.

Suomi

Ympäristömerkinä
PL 489
FIN-00101 HELSINKI
Puh. 0424 2811
Fax. 0424 281 299
email. joutsen@motiva.fi
www.ymparistomerkki.fi

Ruotsi

SIS Miljömärkning AB
SE- 118 80 STOCKHOLM
Puh. +46 8 55 55 24 00
Fax. +46 8 55 55 24 01
email. svanen@ecolabel.se
www.ecolabel.se

Tanska

Miljømærkesekretariatet
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920
CHARLOTTENLUND
Puh. +45 72 300 450
Fax. +45 72 300 451
email. info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Norja

Stiftelsen Miljømerking i Norge
Tordenskiolds gate 6B
NO-0160 OSLO
Puh. +47 24 14 46 00
Fax. +47 224 14 46 01
email. info@ecolabel.no
www.ecolabel.no

Islanti

Norræen Umhverfismerking á
Íslandi Umhverfisstofnun
Sudurlandbraut 24
IS-108 REYKJAVIK
Puh. +354 591 20 00
Fax. +354 591 20 20
email. audurj@ust.is
www.svanurinn.is

Tätä asiakirjaa saa kopioida vain kokonaisuudessaan tekemättä siihen muutoksia. Asiakirjan tekstiä saa lainata vain, jos sen laatija Pohjoismainen ympäristömerkinä mainitaan.

Käännös ruotsinkielisestä asiakirjasta

”Svanenmärkning av Hotell och vandrarhem, Version 3.3”

Ristiriitatapauksissa pätee alkuperäinen teksti.

Hotellit ja retkeilymajat
072 versio 3.3, 11. toukokuuta 2011
Sisällysluettelo

Mikä on Joutsenmerkitty hotelli tai retkeilymaja?	1
Miksi Joutsenmerkkiä kannattaa hakea?	1
Mitä voidaan joutsenmerkitä?	2
Joutsenmerkin hakeminen	2
Mitä joutsenmerkintään vaaditaan?	3
1. Yleiskuvaus	4
2. Raja-arvot	5
2.1 Luokittelu	6
2.2 Energiankulutus	7
2.3 Vedenkäyttö	9
2.4 Kemiaalliset tuotteet	9
2.5 Jätehuolto	9
3. Ympäristövaatimukset	10
3.1 Käyttö ja huolto	10
3.2 Hotellin tilat ja vastahankitut/hankittavat tuotteet	14
3.3 Vierashuoneet	19
3.4 Keittiö ja ruokasali	22
3.5 Hotellin ja ravintolan lisävaatimukset	25
3.6 Siivous ja pesu	27
3.7 Jätteet	31
3.8 Kuljetukset	33
3.9 Lisäpisteet raja-arvoista	34
3.10 Lisävaatimukset hotelleille, joissa on konferenssitilat	35
3.11 Lisävaatimukset hotelleille, joissa uima-allas/kuumat lähteet	36
3.12 Lisävaatimukset hotelleille, joilla on puutarha	37
3.13 Lisävaatimukset retkeilymajoille	38
3.14 Ympäristöasioiden hallinta	39
3.15 Kooste pisteistä	43
Markkinointi	44
Joutsenmerkin muoto	44
Käyttöoikeuden voimassaoloaika	44
Tulevat kriteerit	45
Määritelmät	45

Liite 1 Joutsenmerkittyjen hotellien ja retkeilymajojen markkinointi

Liite 2 Kemikaalitoimittajan lomake

Liite 3 Majoitusliikkeen energiankulutuksen raja-arvot normaalivuoteen 1971 – 2000 normitettuna

Mikä on Joutsenmerkitty hotelli tai retkeilymaja?

Joutsenmerkitty hotelli suhtautuu vakavasti ympäristötyöhön ja täyttää tiukat joutsenvaatimukset. Joutsenmerkin avulla hotelli pyrkii kohti kestävästä yhteiskuntaa.

Hotellin henkilökunta tekee monenlaista työtä, jotta ympäristö ei kuormittuisi. Saadakseen joutsenmerkin hotelliin on esim. täytettävä tietyt raja-arvot, yksi raja-arvoista on energiankulutus. Energiankulutus on yksi suurimmista hotelliin vaikuttavista ympäristökuormituksista. Joutsenmerkintä vaatii, että hotelli vähentää energiankulutustaan ja pyrkii käyttämään uusiutuvia energianlähteitä.

Joutsenmerkityn hotellin ympäristötyöhön kuuluu myös kemiallisten tuotteiden käytön vähentäminen. Hyvin monet käytettävistä tuotteista on ympäristömerkittyjä. Joutsenmerkitty hotelli pyrkii myös vähentämään jätemääriä ja vedenkäyttöä.

Hotellin ravintola vaikuttaa myös paljon ympäristöön. Siksi ravintolaa koskevat vaatimukset ovat vaativia.

Joutsenmerkintä asettaa myös hotellin uudis- ja uudelleenrakentamista koskevia vaatimuksia.

Nämä ympäristömerkintäkriteerit koskevat sekä hotelleja että retkeilymajoja. Yksinkertaisuuden vuoksi käytetään nimikettä ”hotelli”. Hotellinimike sisältää siten retkeilymajat, kurssi- ja kongressikeskukset jne. Joissakin kriteerien kohdissa on erityisvaatimuksia retkeilymajoille. Näissä kohdissa käytetään nimikettä retkeilymaja.

Miksi Joutsenmerkkiä kannattaa hakea?

- Hotelli saa käyttää markkinoinnissaan Joutsenmerkkiä. Joutsenmerkillä on hyvin suuri tunnettuus ja luotettavuus pohjoismaissa.
- Joutsenmerkki on kustannustehokas ja yksinkertainen tapa viestittää ympäristötyöstä ja ympäristösitoutumisesta asiakkaille ja toimittajille.
- Hotellin henkilökunta osallistuu joutsenmerkkityöhön.
- Hotelli voi usein vähentää kustannuksiaan pyrkiessään johdonmukaisesti vähentämään energiankulutustaan sekä kemiallisten tuotteiden ja lajittelemattomien jätteiden määrää.
- Joutsenmerkkivaatimukset ovat vaativia, ja hotellin ollessa Joutsenmerkitty, hotellin ympäristötyö on todistetusti korkealuokkaista.
- Ympäristökysymykset ovat monimutkaisia ja erityisiin kysymyksiin perehtyminen voi viedä paljon aikaa. Joutsenmerkkiä voi pitää tämän työn oppaana.
- Joutsenmerkki asettaa ympäristön kannalta tärkeimpiä hotellin alueita koskevia vaatimuksia ja antaa lisäksi parannusehdotuksia. Siksi Joutsenmerkin kanssa työskentely on yksinkertaista.

Mitä voidaan joutsenmerkitä?

Majoitusliikkeet eli lähinnä hotellit ja retkeilymajat, voidaan joutsenmerkitä. Majoitusliikkeen mahdollisen ravintolan, konferenssitalojen ja uima-altaan on myös täytettävä erityiset ympäristövaatimukset. Seuraavia määritelmiä käytetään:

Hotellit

Hotelli tarjoaa vieraille huoneen, jossa on sänky, vuodevaatteet, pyyhkeet ja suihku- tai kylpytarvikkeet sekä huolehtii huoneen siivouksesta ja aamiaistarjoilusta.

Retkeilymajat

Retkeilymajan tarjoaa vieraille vuoteen sekä mahdollisuuden käyttää WC:tä/suihkua tai kylpyhuonetta perushinnalla. Osa vaatimuksista on sovellettu erityisesti retkeilymajoille, esim. vaaditaan että mahdollinen retkeilymajaan kuuluva keittiö ja yhteiset tilat täyttävät erityiset ympäristövaatimukset, katso luku 3.13.

Joutsenmerkin hakeminen

Hotellin kriteerit koostuvat pakollisten vaatimusten ja pistevaatimusten yhdistelmästä. Pakolliset vaatimukset merkitään O + numero, näiden vaatimusten on aina täytettävä.

Pistevaatimukset merkitään P + numero ja jokainen pistevaatimus antaa tietyn pistemäärän. Pistet lasketaan yhteen ja saadakse Joutsenmerkin, hotellin on saavutettava tietty pistemäärä.

Vaatimusosaa voi myös käyttää muistutuslistana, jolloin vaatimusten kohdalla on täytettävä kohta. Kyllä ja Ei, riippuen täyttyykö vaatimus.

Sanoja on selitetty kappaleessa ”Määritelmät” s. 43.

Joissakin vaatimuksissa on viitattu liitteisiin, joita voidaan käyttää osoittamaan vaatimusten täyttymistä. Liitteet ovat saatavilla erillisinä word-tiedostoina ja ovat ladattavissa osoitteesta www.ymparistomerkki.fi/hotellit kohdasta Hotellihakemuksen liitteet (A-F).

Tekstin symbolit

Jokaisen vaatimuksen kohdalla on kuvattu, kuinka hakijan tulee osoittaa vaatimuksen täytyminen. Tekstissä on lisäksi erilaisia symboleja, joissa kuvataan dokumentointitapa. Symbolit ovat:

- Läheta dokumentaatio hakemuksen mukana
- Tarkastetaan paikan päällä

Hakemus

Hakemus lähetetään sen pohjoismaan ympäristömerkintätoimistoon, jossa toimintaa harjoitetaan. Katso yhteystiedot kansilehden kääntöpuolelta. Hakemukseen kuuluu hakemuslomake ja kirjallinen aineisto, jolla osoitetaan jokaisen vaatimuksen täyttyminen (dokumentaatiovaatimus on tarkennettu jokaisen vaatimuksen jälkeen).

Lisätietoja hakemuksen laadintaan löytyy ympäristömerkinnän kotisivuilta www.ymparistomerkki.fi

Tarkastus paikan päällä

Hakemuksen yhteydessä Pohjoismainen ympäristömerkintä tarkastaa paikan päällä, että vaatimukset täytetään. Tarkastuksessa on voitava esittää laskelmien perusteet, lähetettyjen todistuksien alkuperäiskappaleet, mittauspöytäkirjat, ostotilastot ja vastaavat, jotka vahvistavat, että vaatimukset täytetään.

Kustannukset

Hakemusmaksu laskutetaan hakemuksen yhteydessä. Lisäksi peritään vuosimaksua, joka perustuu Joutsenmerkityn hotellin liikevaihtoon.

Tiedustelut

Ympäristömerkintätoimisto antaa mielellään lisätietoa, yhteystiedot kansilehden kääntöpuolella.

Mitä joutsenmerkintään vaaditaan?

- hotellin yleiskuvaus on lähetettävä, katso luku 1
- energian raja-arvo on täytettävä, katso luku 2.2
- lisäksi on täytettävä yksi kolmesta muusta raja-arvosta, katso luku 2
- kaikki pakolliset vaatimukset on täytettävä, katso luku 3
- on täytettävä vähintään 60 % luvussa Käyttö ja huolto olevista pistevaatimuksista, katso luku 3.1
- on täytettävä vähintään 65 % kaikista pistevaatimuksista, katso luku 3. Islantilaisten hotellien pitää täyttää vähintään 50 % pakollisista vaatimuksista
- Pohjoismainen ympäristömerkintä on tarkastanut paikan päällä, että vaatimukset täytetään

Vaatimukset ovat voimassa riippumatta siitä, suorittaako majoitusliike tehtävät omin voimin vai käyttääkö se alihankkijoita.

1. Yleiskuvaus

Pakolliset vaatimukset

Täyttykö vaatimukset?

O1 Hotellin kuvaus

Hotellin yleiskuvaus on lähetettävä.

Kyllä ____ Ei ____

Siitä on oltava:

- Majoitusliikkeen tyyppi/yleiskuvaus
- Mahdollisten kokoustilojen, ravintolan, uima-altaan ja/tai puutarhan kuvaus
- Vuotuinen majoitusliikevaihto
- Huoneiden lukumäärä
- Huonekäyttöaste
- Hotellin kokonaispinta-ala (lämmitetty sisäpinta-ala) ja mahdollinen puutarhapinta-ala
- Ravintolan vuotuinen ravintolaliikevaihto sekä, mikäli mahdollista, vuotuinen ravintola-asiakkaiden lukumäärä
- Tieto siitä, onko majoitusliike liitetty kunnalliseen vesi- ja viemäriverkkoon

Kuvaus yllä olevasta

Liite nro _____

2. Raja-arvot

Kriteerissä on hotellille 4 raja-arvoa.

- Energiankulutus (pakollinen)
- Vedenkäyttö
- Kemialliset tuotteet
- Jätehuolto

Energiankulutuksen raja-arvo on pakollinen ja sen on aina täyttyvä. Raja-arvo suhteutetaan joko majoitusliikkeen kokonaispinta-alaan tai vuotuisen yöpymisten lukumäärään.

Joutsenmerkin saamiseksi on energiankulutuksen lisäksi täytettävä vähintään yksi raja-arvo.

Jos majoitusliike täyttää useampia raja-arvoja tai on parempi kuin energiankulutuksen raja-arvo, sen on mahdollista saada lisäpisteitä (katso luku 3.9).

Vedenkäytön, kemiallisten tuotteiden sekä jätehuollon raja-arvot suhteutetaan vuotuisen yöpymisten lukumäärään.

Yritykset, joilla on enemmän kuin 35 % päivän verran viipyviä asiakkaita (asiakkaiden kokonaislukumäärästä) saavat Pohjoismaisen ympäristömerkinnän luvalla laskea yhden päiväasiakkaan 0,5 yöpymisvuorokaudeksi. Lisäehtoa voivat hyödyntää ne kokous- ja kongressihotellit, joilla on asiakkaita, jotka viipyvät (majoittuvat) kokonaisen vuorokauden sekä osan seuraavaa vuorokautta. Tämän ehdon mukaan esim. kahtena peräkkäisenä päivänä hotellissa viipynyt asiakas voidaan laskea yhdeksi yöpymisvuorokaudeksi.

Yritykset, joiden ravintolaliikevaihto ilman aamiaista on yli 45 % ravintolan ja majoituksen yhteenlasketusta liikevaihdosta ja joiden huonekäyttöaste lisäksi ylittää 60 %, saavat Pohjoismaisen ympäristömerkinnän luvalla laskea jokaisen ravintolaasiakkaan 0,25 yöpymisvuorokaudeksi.

Hotellin tai retkeilymajan tiloissa tapahtuva majoitustoimintaan kuulumaton toiminta voidaan Pohjoismaisen ympäristömerkinnän luvalla vähentää raja-arvojen laskennasta. Esimerkkejä tällaisesta toiminnasta ovat juhlatilojen vuokraus, pitopalvelu ja kylpylä.

Päiväasiakas: vähintään 4 tuntia majoitusliikkeessä viipynyt asiakas.

Yöpyminen: yksi hotelliyöpyminen per vuorokausi.

2.1 Luokittelu

Raja-arvot vaihtelevat harjoitettavan toiminnan mukaan. Majoitusliikkeet on luokiteltu kolmeen luokkaan. Luokitus koskee raja-arvojen laskelmaa luvuissa 2.2 – 2.5.

Luokka A – Täytetään vähintään yksi seuraavista tunnusluvuista:

- Yrityksen ravintolaliikevaihto on yli 45 % ravintolan ja majoituksen yhteenlasketusta liikevaihdosta.
- Huonekäyttöaste on yli 60 %.

Luokka B – A:ta ei täytetä, mutta täytetään vähintään yksi seuraavista tunnusluvuista:

- Yrityksellä on ravintola, jonka liikevaihto on 15 - 45 % ravintolan ja majoituksen yhteenlasketusta liikevaihdosta.
- Huonekäyttöaste on 40 - 60 %.
- Yrityksellä on uima-allas.

Luokka C – Muut majoitusliikkeet

- Liitä tietoa mihin luokkaan toiminta kuuluu. Luokitteluun perustuvat tehtävät on kuvattu kohdassa O1 s. 4.

2.2 Energiankulutus

Energian raja-arvo on pakollinen. Raja-arvo suhteutetaan majoitusliikkeen kokonaispinta-alaan. Jotta raja-arvo toimisi suuret asiakasmäärät omaavilla majoitusliikkeillä, on energiankulutus myös mahdollista suhteuttaa asiakkaiden lukumäärään. Hotellilla on seuraavat vaihtoehdot:

Vaihtoehto 1: Sähkön- ja lämmönkulutus per vuosi ja neliometri (hotellin lämmitetty kokonaispinta-ala).

Vaihtoehto 2: Sähkön- ja lämmönkulutus per vuosi ja vierasyö.

Energian raja-arvo ottaa hotellin maantieteellisen sijainnin huomioon. Hotellin ominainen raja-arvo saadaan:

- 1) katsomalla millä ilmastoalueella hotelli sijaitsee, seuraavalla sivulla.
- 2) katsomalla mikä raja-arvo koskee hotellin luvussa 2.1 mainittua luokkaa toisesta kartalla olevasta taulukosta.

Islannissa hotellien geotermisen kuuman veden energiamäärää ei tarvitse sisällyttää käytettyyn energiaan.

Liitä mukaan kooste majoitusliikkeen vuotuisesta sähkön ja polttoaineiden kokonaiskulutuksesta sekä laskukopiot, vaihtoehtoisesti toimittajan todistus, joka vahvistaa tiedot.

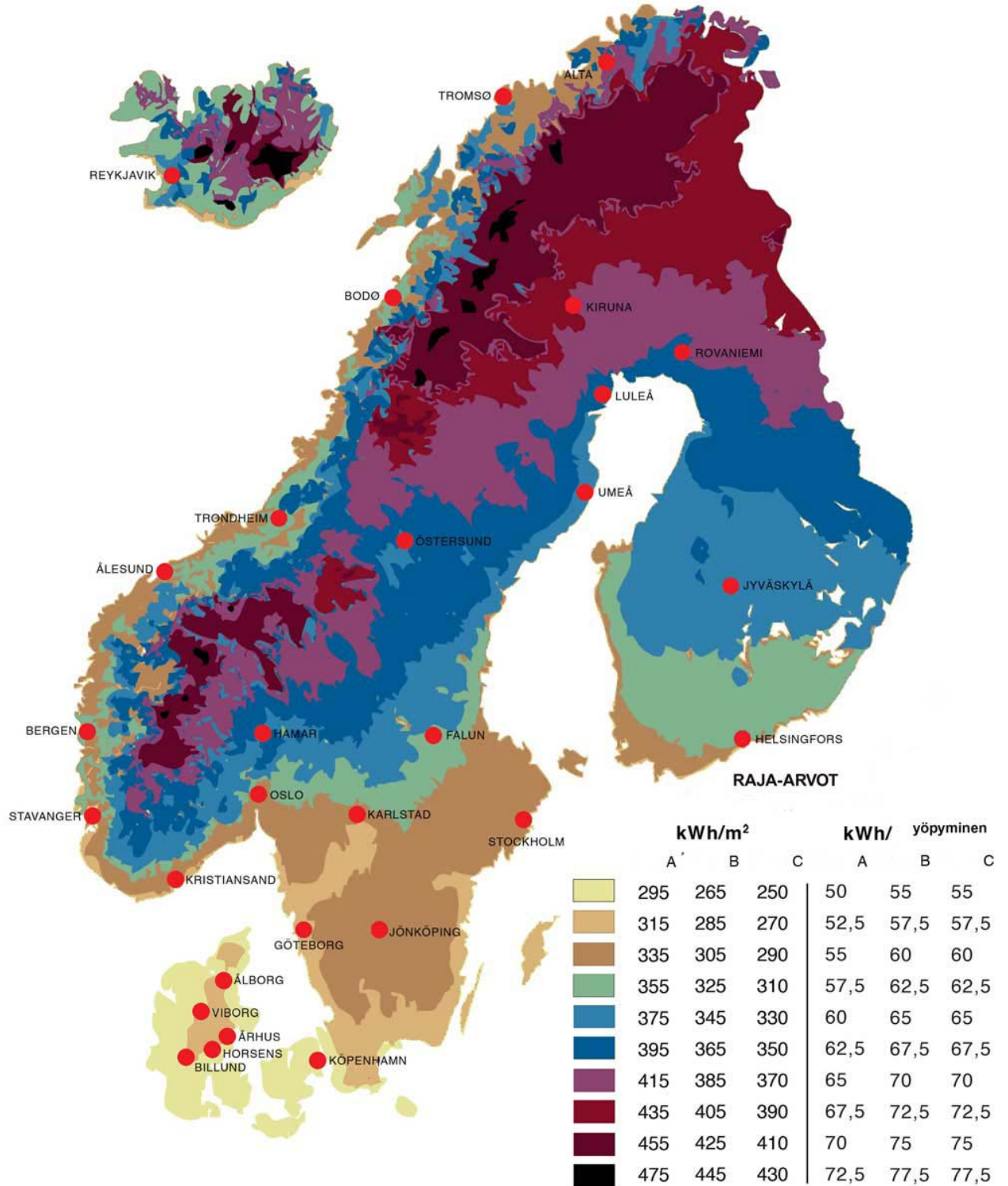
Islantia koskee lisäksi: Todistus hotellin uima-altaan ja kuumien lähteiden kuluttamasta vedestä ja lämmityksestä siellä, missä geotermisten lähteiden vettä käytetään.

Energiankulutus tarkoittaa hotellin ostamaa sähköä, lämpöä ja polttoaineita (ja käytettyä lämmintä vettä).

Hotellin oman pesulan energiankulutuksen voi vähentää kokonaisenergiankulutuksesta.

Lämpöpumput: raja-arvolaskelmassa lasketaan energiaksi vain syötetty sähköenergia sekä mahdollinen muu lisälämpö.

Pinta-ala: majoitusliikkeen lämmitetty kokonaispinta-ala.

Lähde: NORDKLIM 2001, Nordic climate maps, DNMI report 06/01

Pohjoismaisen ympäristömerkinnän avulla voidaan ottaa huomioon suuret lämpötilan poikkeamat normaalivuosista. Jos majoitusliikkeellä on käytettävissään tarkempia lämpötilatietoja, Pohjoismainen ympäristömerkintä voi hyväksyä että raja-arvo modifioidaan.

Huomio! Suomessa voidaan käyttää Ilmatieteen laitoksen ja Motivan ylläpitämää astepäivälukutaulukkoa, katso liite 3.

2.3 Vedenkäyttö

Vedenkäyttö koskee yrityksen kaikkea makean veden käyttöä. Käytä luvussa 2.1 olevaa hotellin luokittelua.

Raja-arvo (litra/yöpyminen)

Luokka A	Luokka B	Luokka C
300	250	200

Islannissa sijaitsevaa hotellia koskee sääntö, että geotermisten lähteiden vettä, jota käytetään uima-altaisiin ja tekokuumiin lähteisiin ei tarvitse sisällyttää tuoreveden kulutukseen.

Kaikki vaatimukset koskevat koko hotellia, paitsi jos muuta mainitaan erityisissä luvuissa tai erityisvaatimuksissa.

- Liitä tieto vuotuisesta vedenkäytöstä, esim. vesilaskusta.

Islannissa lisäksi: todistus vedenkäytöstä, johon kuuluu hotellin kylvyt (uima-altaat ja kuumat lähteet) ja lämmitys, silloin kun geotermisten lähteiden vettä käytetään.

Vedenkäyttö: majoitusliikkeen koko vedenkäyttö. Jos majoitusliikkeellä on oma pesula, pesulan vedenkäytön saa vähentää koko vedenkäytöstä.

2.4 Kemialliset tuotteet

Raja-arvo koskee kaikkea siivoukseen ja astianpesuun käytettävien kemiallisten tuotteiden käyttöä (ei tekstiilipesuaineita eikä erikoispuhdistus- ja uima-allaskemikaaleja). Raja-arvo mitataan aktiivisena aineena. Käytä luvussa 2.1 olevaa hotellin luokittelua.

Raja-arvo (g/yöpyminen)

Luokka A	Luokka B	Luokka C
35	30	25

- Kooste kaikilta toimittajilta, käytä liitettä 2.

Aktiivinen aine: kemialliset aineet ilman vettä.

2.5 Jätehuolto

Raja-arvo koskee kaikkea päivittäisestä käytöstä syntyvää lajittelematonta jätettä. Käytä luvussa 2.1 olevaa hotellin luokittelua.

Raja-arvo (kg/yöpyminen)

Luokka A	Luokka B	Luokka C
1,35	0,9	0,45

- Kopio jätteenkuljetusyrityksen toimittamasta laskusta tai vaihtoehtoisesti mittausselvitys.

3. Ympäristövaatimukset

Kaikki vaatimukset koskevat koko hotellia, paitsi jos muuta mainitaan.

3.1 Käyttö ja huolto

Pakolliset vaatimukset

O2 Kylmäaine

CFC- kylmäainetta ei saa käyttää kylmälaitteissa, lämpöpumpuissa ja ilmastointilaitteissa. Kylmäaineita koskevia lakivaatimuksia on noudatettava.

- Luettelo kaikista hotellin kylmälaitteista, lämpöpumpuista ja ilmastointilaitteista, sekä mitä kylmäaineita niissä käytetään. Voit käyttää apuna tämän dokumentin liitettä. Vaihtoehtoisesti liitä mukaan kylmäaineraportti.

Dokumentaatiota CFC-kiellosta ei tarvita, jos on osoitettavissa, että jääkaappi/pakastin on valmistettu v. 2000 jälkeen. Vaatimus koskee paikalle asennettuja kylmälaitteita ja lämpöpumppuja, tai yli 3 kg:n yhdistelmäkoneita.

Täyttyykö vaatimukset?

Kyllä ____ Ei ____

Liite nro _____

O3 Ulkovalaistus

Kaiken hotellin hallinnassa olevan ulkovalaistuksen on oltava aikaohjattua tai tarveohjattua. Valaistuksen ollessa yöllä päällä on käytettävä energiansäästölamppuja.

Vaatimus ei koske hätäuloskäyntien valaistusta eikä hotellin sisäntulo- tai valokilpivalaistusta.

- Selvitys ulkovalaistuksen ohjaustavasta.

Kyllä ____ Ei ____

Liite nro _____

O4 Sauna

Kaikkien saunalaitteiden on oltava aikaohjattuja tai tarveohjattuja.

- Selvitys saunalaitteiden ohjaustavasta.

Puulämmitteinen sauna katsotaan tarveohjatuksi.

Kyllä ____ Ei ____

Liite nro _____

Pistevaatimukset

P1 Energia-analyysi

Jos majoitusliikkeestä riippumaton energia-asiantuntija on viimeisen 5 vuoden aikana suorittanut energia-analyysin, jonka tarkoituksena on vähentää energiankulutusta ja/tai tehdä majoitusliike hiilidioksidineutraaliksi: 3 p.

Analyysi on tilattu suoritettavaksi puolen vuoden sisällä: 2 p.

Hotellirakennus on enintään kolmen vuoden ikäinen: 3 p.

- Analyysin kuvaus tai raportin kopio. Energia-analyysissä on oltava majoitusliikkeen inventointi sekä toimenpide-ehdotuksia, joihin sisältyvät säästöpotentiaali ja kustannukset. Hotellin on voitava osoittaa, että asianmukaiset toimenpiteet on suoritettu tai sisältyvät O28:ssa olevaan toimintasuunnitelmaan.

Hiilidioksidineutraali: Hotellin CO2-päästöjen sekä CO2-päästöjä vähenevien toimipisteiden summan tulee olla nolla, jotta hotelli olisi CO2 neutraali.

Saavutetut pisteet:

_____ P.

Liite nro _____

P2 Lämmön kulutus

Uusiutuvista energianlähteistä, hukkalämmöstä ja lämpöpumpuista tulevan lämmönkulutuksen osuus	Pisteet
> 90 %	3
> 50 – ≤ 90 %	2
30 - ≤ 50 %	1

_____ P.

Lämpöä suorasähköstä ei hyväksytä vaatimuksessa P2.

Lämpö: hotellin tilojen lämmitykseen kuluva energia.

Lämpöpumpun osuus lasketaan koko lämmönkulutuksesta.

Uusiutuvat energianlähteet: katso Määritelmät.

Hukkalämpö: katso Määritelmät. Esimerkkejä erilaisista tavoista laskea löytyy kohdasta Määritelmät: Lämmön- ja sähkönkulutus.

Laskelma, josta näkyy uusiutuvista energianlähteistä tulevan lämmön vuotuinen osuus. Käytä esim. eriteltyä laskua tai muuta toimittajan antamaa asiakirjaa.

Liite nro _____

P3 Sähkönkulutus

Uusiutuvista energianlähteistä tulevan sähkön osuus	Pisteet
> 90 %	3
> 80 – ≤ 90 %	2,5
> 70 - ≤ 80%	2
> 60 – ≤ 70%	1,5
> 45 – ≤ 60%	1
30 – ≤ 45%	0,5

_____ P.

Ympäristömerkitty sähkö lasketaan 100 % uusiutuvaksi energianlähteeksi. Todisteeksi voidaan hyväksyä sähkötoimittajan erittely yleisessä myynnissä olevan sähkön (yleissähkö) osuudesta vähennettynä uusiutuvan energian osuudella. Pelkkää viittausta maan energiatuotantovalikoimaan ei voida hyväksyä.

Esimerkkejä lämmön ja energiankulutuksen laskemiseen löytyy kappaleesta Määritelmät.

Laskelma, josta näkyy uusiutuvista energianlähteistä tulevan sähkön vuotuinen osuus. Käytä esimerkiksi eriteltyä laskua tai muuta sähkötoimittajan antamaa asiakirjaa.

Liite nro _____

P4 Kylmäaineet

Lämpöpumpuissa, kylmlaitteissa tai ilmastointilaitteissa ei ole HCFC:tä tai CFC:tä: 2p. _____ p.

Lämpöpumppuja, kylmlaitteita tai ilmastointilaitteita ei ole: 2p.

Vaatimukseen sisältyvät kylmlaitteissa, lämpöpumpuissa ja ilmastointilaitteissa sekä yli 3 kilon aggregaateissa olevat kylmäaineet. Kotitaloustyyppiset jääkaapit eivät sisälly vaatimukseen.

Dokumentaatio on luettavissa vaatimuksessa O2. Liite nro _____

P5 Lämmön talteenotto (max 3p.)

	Pisteet
Ilmanvaihdosta vähintään 90 % on liitetty lämmön talteenottoon	3
Ilmanvaihdosta vähintään 50 % on liitetty lämmön talteenottoon	2
Lämpöä jätevedestä ja/tai jäähdytyskoneista hyödynnetään	1

Selvitys siitä, miten ja missä lämmön talteenottoa hyödynnetään. Liite nro _____
Lämpö talteenotetaan ilmanvaihdon poistoilmasta tuloilmaan.

P6 Ilmanvaihdon ja sisävalaistuksen ohjaus (max 3p.)

Ilmanvaihto ja sisävalaistus	Pisteet
Ilmanvaihto on tarveohjattua ≥ 90 % tuuletettavista tiloista	3
Ilmanvaihto on aikaohjattua ≥ 90 % tuuletettavista tiloista	2
Sisävalaistus on läsnäolo-ohjattua ≥ 90 % tiloista, jotka eivät ole asiakkaita varten	1
Sisävalaistus on läsnäolo-ohjattua ≥ 50 % tiloista, jotka eivät ole asiakkaita varten	0,5
Vain painovoimainen ilmanvaihto	3

Poikkeus: palo- ja turvallisuusmääräysten mukainen valaistus, esim. varauuskäyntivalo (EXIT).

Tarvekytkennällä tarkoitetaan ilmastoinnin/valaistuksen sovittamista paikan henkilömäärän mukaan.

Selvitys ilmanvaihto-, aggregaatti- ja valaistusjärjestelmän ohjattavuudesta. Liite nro _____

P7 Energiansäästölamput

≥ 80 % valonlähteistä on energiansäästölamppuja: 3 p. _____ p.

≥ 60 - < 80 % valonlähteistä on energiansäästölamppuja: 2 p.

40 - < 60 % valonlähteistä on energiansäästölamppuja: 1 p.

Selvitys energiansäästölamppujen käytöstä. Liite nro _____

Energiansäästölamppu: katso Määritelmät. LED-lampuista voi saada pisteitä sekä tässä vaatimuksessa että kohdassa P8.

P8 LED

≥ 20 % majoitusliikkeen kohdevalaisimista on LED-valaisimia tai vastaavia: 1 p. _____ p.

10 – < 20 % majoitusliikkeen kohdevalaisimista on LED-valaisimia tai vastaavia: 0,5 p.

Kooste LED-valojen käytöstä Liite nro _____

LED tulee sanoista Light Emitting Diod. Pohjoismainen ympäristömerkintä voi hyväksyä muitakin valonlähteitä, jotka eivät sisällä Hg:tä (elohopeaa) ja joilla on matala energiankulutus sekä pitkä elinkaari.

P9 WC:t

> 90 % WC-istuinten lukumäärästä kuluttaa enintään 6 litraa vettä/huuhtelu: 1 p. _____ p.

50 - ≤ 90 % WC-istuinten lukumäärästä kuluttaa enintään 6 litraa vettä/huuhtelu: 0,5 p.

Tiedot wc-istuimien vedenkäytöstä (esim. tuotokuvaus) ja selvitys enintään 6 litraa/ huuhtelu kuluttavien WC-istuinten osuudesta. Liite nro _____

P10 WC:t

≥ 50 %:ssa WC-istuimien lukumäärästä on kaksi (2) huuhtelutasoa: 1 p. _____ p.

20 – < 50 %:ssa WC-istuimien lukumäärästä on kaksi huuhtelutasoa: 0,5 p.

Jos on teknisiä syitä, jotka tekevät viemäröinnin pienten vesivuotojen estämisen mahdottomaksi (tällaisissa tapauksissa on liitettävä mukaan riippumattoman osapuolen antama todistus), voi Pohjoismainen ympäristömerkintä myöntää hotellille 1 p.

Selvitys niiden WC-istuimien osuudesta, joissa on kaksi huuhtelutasoa. Liite nro _____

P11 Vettä säästävät vesihanat

≥ 90 % pesuultaiden vesihanojen lukumäärästä on vettä säästäviä, eli virtaus on enintään 8 litraa minuutissa: 2 p. _____ p.

≥ 90 % pesuultaiden ja suihkujen vesihanojen lukumäärästä kuluttaa 8 – 10 litraa minuutissa: 1 p.

Vaatus ei koske huoneistojen keittiöitä ja kylpyammeita.

Selvitys niiden vesihanojen osuudesta, joiden enimmäisvirtaus on 8 tai 10 litraa minuutissa. Liite nro _____

Pistesumma Käyttö ja huolto: _____ p.

Käytön ja huollon suurin pistesumma on 25 p

Vähintään 60 % pistevaatuksista täyttyy Kyllä _____ Ei _____

3.2 Hotellin tilat ja vastahankitut/hankittavat tuotteet**Täyttykö vaatimukset?****Pakolliset vaatimukset****O5 Sisustus**

Uudelleen-/uudisrakennettaessa lattiat, tapetit ja listat eivät saa sisältää halogenoituja muoveja (esim. PVC:tä).

Vaatus ei koske keittiöitä eikä kosteita tiloja.

Kyllä ___ Ei ___

Selvitys vaatimuksen täyttymisestä tai ote ympäristöasioiden hallintajärjestelmästä.

Liite nro _____

O6 Uusien tekstiilien hankinta

Hankittavat uudet tekstiilit eivät saa olla käsitelty halogenoiduilla palonestoaineilla.

Kyllä ___ Ei ___

Selvitys vaatimuksen täyttymisestä tai ote ympäristöasioiden hallintajärjestelmästä.

Liite nro _____

O7 Vastahankitut energiansäästölamput ja loisteputket

Vastahankittujen energiansäästölamppujen käyttöaika on oltava vähintään 10 000 h.

Kyllä ___ Ei ___

Vastahankittujen loisteputkien (kaksikantaiset) käyttöaika on oltava vähintään 20 000 h.

Vaihtoehtoisesti valonlähteiden on oltava ympäristömerkittyjä.

Selvitys vaatimuksen täyttymisestä. Useimmissa tuotepakkauksissa on mainittu tuotteen elinikä (käyttöaika).

Liite nro _____

O8 Talouspaperi, paperipyyhkeet ja WC-paperi

90 % ostetusta talouspaperi-, paperipyyhe- ja WC-paperimäärästä on oltava ympäristömerkittyä. Pohjoismainen ympäristömerkintä voi myöntää poikkeuksia vaatimuksesta edellyttäen, ettei markkinoilla ole ympäristömerkittyjä tuotteita.

Kyllä ___ Ei ___

Luettelo hotellin ympäristömerkityistä pehmopapereista.

Liite nro _____

Pistevaatimukset**Saavutetut pisteet:****P12 Värikasetit**

Tyhjät kasetit toimitetaan kierrätykseen tai ne palautetaan toimittajalle: 0,5 p.

_____ p.

Tyhjät kasetit jätetään kierrätykseen tai ne viedään jätteenkeräykseen: 0,5 p.

Kopio palautuslipusta, menettelystä tai sopimuksesta.

Liite nro _____

P13 Toimistokoneet

≥ 90 % toimistokoneista (tietokoneet, faksit, kopiokoneet jne.) on varustettu standby –toiminnolla (valmiustilatoiminnolla): 1 p. _____ P.

50 - < 90 % toimistokoneista (tietokoneet, faksit, kopiokoneet jne.) on varustettu standby –toiminnolla: 0,5 p.

≥ 50 % toimistolaitteista on varustettu sähkönsäästökiskolla: 0,5 p.

Selvitys standby –toiminnolla varustettujen toimistokoneiden osuudesta. Liite nro _____

P14 Painotuotteet

Hotellin tilaamista painotuotteista ≥ 90 % (mitattuna painotuotteiden hinnasta) on ympäristömerkittyjä: 2 p. _____ P.

50 – < 90 % hotellin tilaamista painotuotteista on ympäristömerkittyjä: 1 p.

≥ 90 % hotellin tilaamista painotuotteista tulee ympäristömerkitystä kirjapainosta, mutta tuotteissa ei ole Joutsenmerkkiä: 1 p.

Selvitys ympäristömerkittyjen painotuotteiden osuudesta ja käytetyistä kirjapainoista. Liite nro _____

Painotuotteilla tarkoitetaan esimerkiksi mainoksia, esitteitä, lehtiöitä ja logolla varustettua kirjepaperia. Vaatimus koskee myös hotelliketjun keskitetysti tilaamia painotuotteita.

Huomaa, että ympäristömerkittyjä painotuotteita on usein aktiivisesti pyydyttävä, vaikka kirjapainolla olisikin voimassa oleva Joutsenlupa.

P15 Ympäristömerkitty saippua ja sampoo

Ympäristömerkittyä saippuaa ja sampoota on ≥ 90 %:ssa kylpyhuoneiden/WC-tilojen lukumäärästä: 2 p. _____ P.

Ympäristömerkittyä saippuaa ja sampoota on 50 - < 90 %:ssa kylpyhuoneiden/ WC-tilojen lukumäärästä: 1 p.

Ympäristömerkittyä saippuaa **tai** sampoota on ≥ 90 %:ssa kylpyhuoneiden/WC-tilojen lukumäärästä: 1 p.

Retkeilymajoissa vaatimus lasketaan niiden kylpyhuoneiden/wc:iden osuudesta, joissa on käytettävissä ympäristömerkittyä saippuaa ja sampoota.

Vaatimus koskee hotellihuoneiden kylpyhuoneita/wc-tiloja.

Selvitys tilojen osuudesta, joissa käytetään ympäristömerkittyä saippuaa ja/tai sampoota sekä siitä, mitä tuotteita käytetään. Liite nro _____

Ympäristömerkitty: katso Määritelmät.

- P16 Saippuan ja sampoon annostelu** _____ P.
- Saippuan ja sampoon annostelijat on asennettu ≥ 90 %:iin kylpyhuoneiden lukumäärästä: 1 p.
- Saippuan ja sampoon annostelijat on asennettu $50 - < 90$ %:iin kylpyhuoneiden lukumäärästä: 0,5 p.
- Saippuan **tai** sampoon annostelijat on asennettu ≥ 90 :iin kylpyhuoneiden lukumäärästä: 0,5 p.
- Retkeilymajoissa vaatimus lasketaan niiden kylpyhuoneiden/wc-tilojen osuudesta, joissa on käytettävissä ympäristömerkittyä saippuaa ja sampoota.
- Selvitys kylpyhuoneiden osuudesta, joissa on saippuan ja/tai sampoon annostelijat. Liite nro _____
- P17 Juomalasit ja mikit** _____ P.
- Hotellissa ei tarjoilla juomia kertakäyttölaseissa/-mukeissa: 1 p.
- Vaatimukseen eivät sisälly konferenssitilat tai ravintolat, joilla on omat vaatimukset kertakäyttötuoille.*
- Tarkastetaan paikan päällä.
- P18 Palautuspullot tai astiat/säiliöt** _____ P.
- ≥ 90 % ravintolan oluen, virvoitusjuomien ja kivennäisveden osto-määrästä on kierrätysjärjestelmässä, esim. pullot, astiat tai säiliöt: 2 p.
- Selvitys kierrätysjärjestelmästä sekä ostomäärästä. Liite nro _____
- Pisteitä saa uusiokäytöstä, mutta ei kierrätyksestä.*
- P19 Työvaatteet** _____ P.
- Työvaatteita ei pestä kemiallisesti klooratuilla liuottimilla: 0,5 p.
- Selvitys kemiallisesti pestävistä vaatteista. Liite nro _____
- Vaatimus ei koske pikkutakkeja. Kemiallinen pesu: katso Määritelmät.*
- P20 Työympäristö** _____ P.
- Riippumaton asiantuntija on tarkastanut majoitusliikkeen työympäristön erityisesti ergonomian suhteen: 1 p.
- Selvitys työympäristön tarkastuksesta tai kopio tarkastusraportista. Liite nro _____
- Raportissa tulee olla mainittuna mahdolliset muutostoimenpiteet.
- P21 Ympäristömerkittyjen kulutustarvikkeiden hankinta (max 4 p.)** _____ P.
- Alla olevassa taulukossa ilmoitetaan kunkin ympäristömerkityn kulutustarvikkeen kohdalla vaadittava osuus ja annettavat pisteet. Hotelli voi saada enintään 4 pistettä.
- Ellei muuta mainita, ympäristömerkityllä tuotteella/palvelulla tarkoitetaan Joutsen-, EU-kukka- tai Bra Miljöval -merkittyä tuotetta/palvelua.*
- Tuotteet, jotka pisteutetaan muualla kriteerissä, eivät saa tässä pisteitä.

Hotelli on hankkinut seuraavia ympäristömerkittyjä tuotteita:

Tuote/palvelu (% ostetusta määrästä)	Tavara- merkki	Missä käytetään	Pisteet
Kopiopaperi $\geq$ 90 %			2
Lautasliinat $\geq$ 50 %			1
Käsipyhyerullat $\geq$ 50%			1
Mikrokuutuliinat $\geq$ 50 %			0,5
Paristot $\geq$ 90 %			0,5
Värikasetit $\geq$ 90 %			0,5
Steariinihyyntilät $\geq$ 50 %			0,5
Lattianhoitoaineet $\geq$ 50 %			1
Huuhteluaineet $\geq$ 50 %			0,5
Liotusaineet $\geq$ 50 %			0,5
Muut $\geq$ 50 %:iin			0,5 p/tuote, enintään 1,5 p.

- Lasku tai tuotekuvaus, josta näkyy, miten suuren osan tarpeesta ympäristömerkityt tuotteet kattavat.

Liite nro _____

P22 Ympäristömerkityt kestokulutushyödykkeet (max 3p.)

Hotellissa on seuraavia ympäristömerkittyjä kesto-hyödykkeitä: _____ p

Tuote	Tavara- merkki	Missä käytetään	Pisteet
Konttorikoneet (PC, tietokone, kopio- kone jne.) $\geq$ 50 %:iin tarpeesta			1
TV vierashuoneissa $\geq$ 10 %:iin tarpeesta			1
TV yhteistiloissa $\geq$ 50 %:iin tarpeesta			0,5
Kalusteet per kategoria, sänky, pöytä jne. $\geq$ 10 %:iin tarpeesta			1 - 3
Tekstiilit (myös pöytäliinat ja servietit) $\geq$ 10 %:iin tarpeesta			1
Lattiat $\geq$ 10 %:iin pinta-alasta			1
Työvaatteet, vähintään 1 henkilöstö- kategoria, vähintään 1 vaate			0,5
Muuta:			1 p/tuote, enintään 2 p

- Lasku tai tuotekuvaus, josta näkyy, miten suuren osan tarpeesta ympäristömerkityt tuotteet kattavat.

Liite nro _____

P23 Ympäristömerkityt palvelut (max 2 p.)

Hotelli on hankkinut seuraavia ympäristömerkittyjä palveluja vähintään puoleen tarpeesta: _____ p.

Palvelut	Yritys	Pisteet
Vaihtoehtoinen kemiallinen pesu		1
Siivous		1
Autonpesu		1
Muuta:		1 p/palvelu, enintään 2 p

Pisteet ympäristömerkityn pesulan käytöstä annetaan kohdassa P49 ja P14 ei tässä.

- Lasku tai tuotekuvaus, josta näkyy, miten suuren osan tarpeesta ympäristömerkityt palvelut kattavat. Liite nro _____

Retkeilymajojen lisäpisteet**P24 Saippuan/sampoon/pesuaineen myynti (max 1 p.)**

Myynnissä on ainoastaan ympäristömerkittyä saippuaa/sampoota/ pesuainetta: 1 p _____ p
Kulutustavaroita ei ole myytävänä: 1 p

- Yhteenveto myytäväksi tarkoitettusta saippuasta, sampoosta ja pesuaineesta. Liite nro _____

Pistesumma Hotellin tilat ja vastahankitut tuotteet: _____ p.

Suurin pistesumma hotellin tilat ja vastahankitut tuotteet on 20 p.

3.3 Vierashuoneet

Retkeilymajoissa alla olevat vaatimukset ovat voimassa myös retkeilymajan yhteisissä tiloissa esim. wc:ssä, suihkutiloissa ja yhteisissä keittiöissä.

Pakolliset vaatimukset

O9 Savuttomat huoneet

≥ 60 % hotellihuoneista on oltava savuttomia.

- Selvitys, josta näkyy savuttomien ja ei-savuttomien huoneiden lukumäärät.

Täyttyykö vaatimukset?

Kyllä ____ Ei ____

Liite nro ____

Pistevaatimukset

P25 Vuodevaatteet ja pyyhkeet (max 2p)

≥ 40 paino-% vuodevaatteista tai pyyhkeistä on ympäristömerkitty Joutsenella tai EU-kukalla: 2 p.

20 - < 40 paino-% vuodevaatteista tai pyyhkeistä on ympäristömerkitty Joutsenella tai EU-kukalla: 1 p.

≥ 40 paino-% vuodevaatteista tai pyyhkeistä on valmistettu luonnonmukaisesti viljellystä kasviskuidusta: 1 p.

20 - < 40 paino-% vuodevaatteista tai pyyhkeistä on valmistettu luonnonmukaisesti viljellystä kasviskuidusta: 0,5 p.

Retkeilymajoissa vaatimus on voimassa vain jos retkeilymaja vuokraa liinavaatteita. Muut retkeilymajat: 2 p.

- Selvitys ympäristömerkittyjen tai luonnonmukaisesti valmistettujen vuodevaatteiden/pyyhkeiden osuudesta sekä tieto toimittajasta ja ympäristömerkinnästä.

Ympäristömerkitty: katso Määritelmät

Saavutetut pisteet:

_____ p.

Liite nro ____

P26 Valaistus

≥ 90 % vierashuoneiden valaistuksesta on varustettu läsnäoloanturilla: 1 p.

50 - < 90 % vierashuoneiden valaistuksesta on läsnäoloanturilla: 0,5 p.

- Kuvaus läsnäoloanturivalaistuksesta.

Esimerkki läsnäoloanturista on hotellivieraan elektroninen kortti

_____ p.

Liite nro ____

P27 TV-vastaanottimet

≥ 90 %:ssa vastaanottimista on enintään 1 W:n passiivisen lepotilan ("passive standby") säätö ja tarvittaessa aktiivinen enintään 9 W:n lepotila: 1 p.

Henkilökunnan työtehtäviin kuuluu television sulkeminen siivouksen yhteydessä: 0,5 p.

Vierashuoneissa ei ole televisioita: 1 p.

_____ p.

- Toimittajan todistus tai tekninen kuvaus. Vaihtoehtoisesti voi liittää mukaan ympäristöasioiden hallintajärjestelmän menettelyohjeen ja kuvauksen vaatimukset täyttävien televisioiden lukumäärästä.
Passiivinen ja aktiivinen standby: katso Määritelmät. Liite nro _____
- P28 Minibaarit**
 ≥ 90 % minibaareista kuluttaa enintään 0,8 kWh/vuorokausi: 1,5 p. _____ p.
 ≥ 90 % minibaareista kuluttaa enintään 1,0 kWh/vuorokausi: 1 p.
 ≥ 90 % minibaareista kuluttaa enintään 1,3 kWh/vuorokausi: 0,5 p.
 Hotellin vierashuoneissa ei ole minibaareja: 1,5 p.
 50 %:ssa vierashuoneista ei ole minibaareja: 1 p
- Toimittajan todistus tai tekninen kuvaus ja luettelo minibaareista. Liite nro _____
- P29 Vettä säästävät suihkut**
 ≥ 90 % suihkujen lukumäärästä on vettä säästäviä eli virtaus enintään 10 l minuutissa: 2 p. _____ p.
 ≥ 90 %:ssa suihkujen lukumäärästä on 10 – 12 l:n virtaus minuutissa: 1 p.
- Kooste suuttimien osuudesta, joissa on 10 – 12 l:n enimmäisvirtaus minuutissa. Liite nro _____
- P30 Yksiotemalliset vedensekoittimet (vesihanat)**
 ≥ 90 % vedensekoittimien lukumäärästä on yksiotemallia tai vaihtoehtoisesti liikkeen tunnustavia: 1 p. _____ p.
- Kooste yksiotemallisten vedensekoittimien osuudesta. Liite nro _____
- P31 Kertakäyttötuotteet**
 Kylpyhuoneissa/vierashuoneissa ei ole kertakäyttötuotteita: 1 p. _____ p.
- Selvitys siitä, ettei kylpyhuoneissa ole kertakäyttötuotteita. Liite nro _____
Vaatimus ei koske vastaanotosta saatavia kertakäyttötuotteita, esim. hammasharjoja ja suihkumyssyjä. Vaatimus ei myöskään koske annospakattua teetä, kahvia, sokeria eikä maidonvastiketta.
- P32 Jätteiden lajittelu**
 Asiakkaat voivat lajitella jätteensä vähintään kolmeen jakeeseen: 1,5 p. _____ p.
 Henkilökunta syntypaikkalajittelee jätteet: 1 p.
- Selvitys siitä, mihin jakeisiin asiakkaat voivat lajitella jätteensä. Liite nro _____
- P33 Roskakori**
 Kaikissa kylpyhuoneissa on roskakori: 1 p. _____ p.
- Selvitys hotellihuoneista, joiden kylpyhuoneessa on roskakori. Liite nro _____

P34 Liikuntaeste- ja allergiahuone

Vähintään yksi liikuntaesteisille tai allergikoille sopiva huone: 1 p. _____ P.

- Selvitys liikuntaeste- ja allergiahuoneiden lukumäärästä, vaihtoehtoisesti tarkastetaan paikan päällä.

Liite nro _____

On huomioitava, että pääsy liikuntaeste ja allergiahuoneeseen on esteetön.

Pistesumma Vierashuoneet

_____ p.

Vierashuoneiden suurin pistesumma on 13,0 p.

3.4 Keittiö ja ruokasali

Kaikkien keittiötyyppien on täytettävä tässä luvussa olevat vaatimukset. Vaatimukset on pitkälti yhdenmukaistettu Joutsenmerkittyjä ravintoloita koskevien vaatimusten kanssa. Pistevaatimukset antavat hotelleille kuitenkin noin puolet pistemäärästä verrattuna ravintoloihin.

Huomaa, että ruoanvalmistuskeittiöllä varustettujen ravintoloiden on myös täytettävä luvun 3.5 vaatimukset.

Joutsenmerkitty ravintola

Onko hotellin ravintola Joutsenmerkitty? Siinä tapauksessa kaikkien tämän luvun vaatimusten on täyttyvä. Ravintolahakemuksen on myös oltava käytettävissä pisteiden laskemista varten.

Pakolliset vaatimukset

O10 Kertakäyttötuotteet

Kertakäyttötuotteita (kuten lautasia, mukeja ja ruokailuvälineitä), annos- tai pienpakkauksia ei saa käyttää aamiaispöydässä eikä ruokasalissa.

Poikkeukset:

- lautasliinat, hammastikut, makeutusaineet (ei sokeri) ja teepussit

Vakuutus vaatimuksen täyttymisestä. Liitettä C voi käyttää apuna.

Erityistapauksissa Pohjoismainen ympäristömerkintä voi myöntää poikkeuksia vaatimuksesta. Esim. hygieniasyistä, astianpesukoneen ollessa tilapäisesti poissa käytöstä tai tarjoiltaessa tilapäisesti erityisen suurelle vierasmäärälle. Kertakäyttötuotteiden käyttö on perusteltava. Vaatimukseen ei kuulu tuotteet, joita myydään kertakäyttöpakkauksissa.

Määritelmä sertifioidusta kestävästä kehityksen metsästä löytyy kappaleesta Määritelmät. Mikäli raaka-aine ei ole peräisin metsätaloudesta, täytyy sen olla peräisin sertifioidusta ekologisesta viljelystä.

O11 Ympäristömerkityt tuotteet astianpesuun

70 % astianpesuaineista ja kuivausaineista on (mitataan aktiivisena aineena) on oltava ympäristömerkittyä.

Liutusaineet eivät sisälly vaatimukseen.

Kohdassa P21 mainittuja tuotteita ei huomioida tässä.

Selvitys astianpesussa käytettävistä astianpesu- ja kuivausaineista. Käytä apuna liitettä 2.

Pohjoismainen ympäristömerkintä voi sallia poikkeuksen tästä säännöstä vain mikäli ympäristömerkittyjä tuotteita ei ole saatavilla.

Täyttykö vaatimukset?

Kyllä ___ Ei ___

Liite nro _____

Kyllä ___ Ei ___

Liite nro _____

O12 Ei-ympäristömerkityt tuotteet astianpesuun

Ei-ympäristömerkityistä tuotteiden kohdalla kemikaalitoimittajan on todistettava, että liitteen 2 vaatimukset täytetään.

Kyllä ___ Ei ___

Liotusaineet sisältyvät vaatimukseen, mutta erikoispuhdistusaineet eivät.

Selvitys kaikista astianpesussa käytettävistä ei-ympäristömerkityistä kemikaaleista. Käytä liitettä 2, johon tarvitaan kemikaalitoimittajan (tai välittäjän) allekirjoitus.

Liite nro _____

O13 Savuton ruokasali

Hotellin ruokasalin on oltava savuton.

Kyllä ___ Ei ___

Vaimus tarkastetaan paikan päällä.

Pistevaatimukset

Saavutetut pisteet:

P35 Pisteet luomuelintarvikkeista ja -juomista

_____ p.

Luomuelintarvikkeiden ja -juomien osuus koko vuotuisesta ostomäärästä		Luomu-tuotteiden määrä	Pisteet	Luomu-tuotteiden määrä	Pisteet
Tanska	Ruotsi	Tanska ja Ruotsi		Suomi, Norja ja Islanti	
> 50 %	> 25 %	> 60 kpl	3,5	>30 kpl	3,5
≥ 40 - ≤ 50 %	≥ 15 - ≤ 25 %	41-60 kpl	3	21-30 kpl	3
≥ 30 - < 40 %	≥ 8 - < 15 %	31-40 kpl	2,5	16-20 kpl	2,5
≥ 25 - < 30 %	≥ 6 - < 8 %	21-30 kpl	2	11-15 kpl	2
≥ 20 - < 25 %	≥ 5 - < 6 %	11-20 kpl	1,5	6-10 kpl	1,5
≥ 17 - < 20 %	≥ 4 - < 5 %	7-10 kpl	1	4-5 kpl	1
13 - < 17 %	3 - < 4 %	6 kpl	0,5	3 kpl	0,5

Koska luomutuotteiden saatavuus vaihtelee eri Pohjoismaissa, tämän kohdan vaatimukset vaihtelevat maakohtaisesti.

Luettelo luomuelintarvikkeista ja -juomista. Liitettä A voi käyttää apuna.

Liite nro _____

Norjan, Suomen ja Islannin hotellit voivat dokumentoida vaatimuksen tarjolla olevien elintarvikkeiden/juomien lukumäärän mukaan. He voivat halutessaan myös dokumentoida vaatimuksen vuotuisen ostomäärän osuuden mukaan, jolloin he saavat pisteet saman asteikon mukaan kuin Ruotsi.

Suomessa Portaat Luomuun -järjestelmään kuuluva hotelli saa pisteet seuraavasti: "Porras 1" saa 1 pisteen ja "Porras 2" 3 pistettä. Dokumentaatioksi on tällöin käytettävä Portaat luomuun -diplomia.

P36 Reilun kaupan tuotteet (Fairtrade/Max Havelaar)

Ravintolassa on aina tarjolla vähintään yksi Reilun kaupan tuote: 1 p

_____ p.

Reilun kaupan tuotteet: katso Määritelmät.

Luettelo hotellin käyttämistä Reilun kaupan tuotteista.

Liite nro _____

P37 Ympäristömerkityt tuotteet astianpesuun

≥ 90 % astianpesu- ja kuivausaineista (mitataan aktiivisena aineena) on ympäristömerkittyjä: 2 p _____ p.

≥ 80 % astianpesu- ja kuivausaineista (mitataan aktiivisena aineena) on ympäristömerkittyjä: 1p

Vaatimukseen sisältyvät sekä käsi- että koneastianpesuaineet.

Voi lukea materiaalista, joka on lähetetty vaatimuksen O11 mukaan.

P38 Astianpesukemikaalien annostelu (max 1 p.)

Kaikissa suuremmissa astianpesukoneissa on astianpesuaineiden automaattinen annostelu, joka tarkastetaan vähintään neljästi vuodessa: 1 p _____ p.

Astianpesukoneiden annosteluun käytetään tabletteja tai vastaavia: 1 p

Selvitys annostelusta ja todistus suoritetuista tarkastuksista.

Liite nro _____

Pistesumma Keittiö ja ruokasali

_____ p.

Keittiö- ja ruokasaliosion suurin pistesumma on 7,5 p.

3.5 Hotellin ja ravintolan lisävaatimukset

Ravintolassa tulee tässä tapauksessa olla ruuanvalmistuskeittiö. Vaatimukset P39-P44 koskevat kaikkia hotelleja, joilla ei ole Joutsenmerkittyä ravintolaa.

Saavutetut pisteet:

P39 Joutsenmerkitty ravintola

Hotellin ravintola on Joutsenmerkitty: 1p.

Ravintolan ollessa Joutsenmerkitty on kaikkien tämän luvun vaatimusten täytyttävä. Ravintolahakemuksen on myös oltava käytettävissä pisteiden laskemista varten.

Lupnumero.

_____ p.

Liite nro _____

Pistevaatimukset**P40 Paikalliset elintarvikkeet ja juomat**

Tuotteiden määrä lasketaan toisen vaihtoehdon mukaisesti.

_____ p.

Paikallisten elintarvikkeiden / juomien määrä	% paikallisia elintarvikkeita/juomia ostomäärästä	Pisteet
10 pääraaka-ainetta tai enemmän	≥ 20 %	1,5
5-9 pääraaka-ainetta	≥ 10 – < 20%	1
1-4 pääraaka-ainetta	1 – < 10 %	0,5

Paikalliset elintarvikkeet: valmistetaan ja kulutetaan rajoitetulla alueella ja valmistaja tunnetaan. Näihin voi kuulua myös riista ja viljelty tai luonnollinen kala.

Joutsenmerkki hyväksyy elintarvikkeet paikallisiksi, jos tuotteen alkuperä (tila) tunnetaan ja jos kaikki viljely, käsittely ja varastointi on suoritettu 500 km:n säteellä hotellista. Kun kyseessä on kalatuotteet, kalasataman etäisyys ratkaisee. Etäisyys lasketaan linnuntien mukaisesti.

Jos tuote on teollisesti jalostettu (koko- tai puolijaloste) niin riittää, että pääraaka-aineet dokumentoidaan.

Luettelo ostetuista paikallisista tuotteista ja näiden valmistajista. Liitettä B voi käyttää apuna.

Liite nro _____

Luomuelintarvikkeen sertifikaatilla voi dokumentoida elintarvikkeen alkuperän.

P41 Kasvisruoka

Ruokalistalla on aina vähintään yksi kasvisruokalaji: 0,5 p.

_____ p.

Kasvisruokalajin on oltava ruokalistalla joka päivä. Jos ravintolassa on tarjolla buffee (seisova pöytä), kasvisruokalajin on sisällyttävä lounaaseen ja päivälliseen.

Kasvisruoalla tarkoitetaan lämpimiä tai kylmiä pääruokia, mutta ei salaatteja eikä alkuruokia tai lisukkeita.

Vakuutus vaatimuksen täytymisestä. Liitettä C voi käyttää apuna.

Liite nro _____

P42 Ilmoitus ruoan GMO:sta

Menussa on ilmoitettava, mikäli jokin raaka-aine ruoka-annoksessa sisältää GMO:ta (geenimuunneltu raaka-aine), vaihtoehtoisesti GMO:ta sisältävää ruokaa ei tarjoilla: 0,5 p.

_____ P.

Kuvaile, minkä menettelyohjeiden mukaan hotelli tarkistaa, sisältääkö jokin raaka-aine tai valmistusaine GMO:ta. Vaatimus tarkastetaan myös paikan päällä.

Liite nro _____

Vaatimus koskee kaikkia valmistusaineita, jotka kansallisen lainsäädännön mukaan on merkittävä sisältäessään GMO:ta. GMO: Geenimuunneltu Organismi

P43 Tärkeimpien valmistusaineiden alkuperä

Ravintola ilmoittaa asiakkailleen täydet tiedot ruoan tärkeimpien valmistusaineiden alkuperämaasta: 0,5 p.

_____ P.

Tärkeimmillä valmistusaineilla tarkoitetaan tässä esim. perunaa, pastaa, lihaa, kalaa, papuja ym. Lisukkeet ja aineet, joita ruoissa on pienempiä määriä, esim. mausteet, suola, yrtit, sinappi, ketsuppi, salaattikastike ja ruokaöljy eivät ole tärkeimpiä valmistusaineita.

Selvitys siitä, miten asiakas voi saada tiedot ruoan alkuperästä.

Liite nro _____

P44 Ruoka, jolla on suuri ympäristövaikutus

Jättiläiskatkarapuja ei käytetä. Vaihtoehtoisesti käytetään vain jättiläiskatkarapuja, jotka todistetusti täyttävät FAO:n kestävät periaatteet tai vastaavat periaatteet: 0,5 p.

_____ P.

Tiettyjen elintarvikkeiden valmistus aiheuttaa suuria ympäristöongelmia. Tällaisia elintarvikkeita saa käyttää vain, jos valmistus on ympäristövastuullista.

Liite nro _____

Vakuutus siitä, että vaatimus täytetään.

_____ P.

P45 Energiaa ja vettä säästävät toimenpiteet (max 4p)

Energiaa ja vettä säästävät toimenpiteet	Pisteet
Keittiön energiankulutus mitataan erikseen ja pidetään päiväkirjaa	1
Keittiön vedenkäyttö mitataan erikseen ja pidetään päiväkirjaa	0,5
Induktio- tai matalasäteilevillä levyillä varustettu liesi	0,5
Kaikissa keittiön huuhteluhanoissa on pitokytkin (sulkeutuvat, kun kädensija päästetään irti) tai ne ovat anturiohjattuja.	0,5
Tärkein astianpesukone ei kuluta enempää loppuhuhteluvettä kuin: a: huuvakone 4,5 l/kori b: tunnelikone 2,5 l/kori	2

Selvitys toimenpiteestä kuvauksineen. Tekniset tiedot astianpesukoneiden vedenkäytöstä liitetään mukaan. Energian- ja vedenkäyttö kirjataan vähintään 4 kertaa vuodessa.

Liite nro _____

Pistesumma Hotellin ja ravintolan lisävaatimukset: _____ p.

Hotellin ja ravintolan lisävaatimukset suurin pistesumma on 7,5 p.

3.6 Siivous ja pesu

Siivouksella tarkoitetaan majoitusliikkeen säännöllistä siivousta. Tässä luvussa olevien vaatimusten dokumentaatioissa voidaan käyttää liitettä 2 (Kemikaalitoimittajan lomake). Tiettyjen vaatimusten kohdalla liite 2 on pakollinen.

Pakolliset vaatimukset

Täyttyykö vaatimukset?

O14 Desinfiointiaineet

Desinfiointiaineiden on täytettävä liitteessä 2 esitetyt vaatimukset seuraavin poikkeuksin:

- ympäristövaarallisuuden suhteen kvaternaariset ammoniumyhdisteet
- reaktiivisia klooriyhdisteitä saa käyttää puhdistukseen vain viranomaisten erityisvaatimuksesta
- vaatimus ei koske uima-allaskemikaaleja

Desinfiointiaineet lasketaan mukaan kemikaalien kokonaiskäyttömäärään (kappale 2.4).

Desinfiointiaine: katso Määritelmät.

Kyllä ___ Ei ___

- Kuvaus/kopio ympäristöasioiden hallintajärjestelmän menettelyohjeista desinfiointiaineiden osalta sekä liite 2 kemikaalitoimittajan (tai –toimittajien) allekirjoittamana.

Liite nro _____

O15 Ympäristömerkityt tekstiilipesuaineet

Hotellin tekstiilien pesuaineista 70 % on oltava ympäristömerkittyjä (aktiivisena aineena laskettuna). Vaatimus koskee kaikkea hotellin itse pesemää pyykkiä.

Huuhteluaine ei ole sallittu.

Kyllä ___ Ei ___

- Luettelo käytettävistä ympäristömerkityistä tekstiilipesuaineista. Liite 2 kemikaalitoimittajan allekirjoittamana.

Liite nro _____

Aktiivinen aine: kemialliset aineet ilman vettä. Pohjoismainen ympäristömerkintä voi myöntää poikkeuksia vaatimuksesta myös sillä edellytyksellä, ettei markkinoilla ole vastaavia ympäristömerkittyjä tuotteita.

O16 Ei-ympäristömerkityt tekstiilipesuaineet

Toimittajan on todistettava, että liitteessä 2 oleva ei-ympäristömerkittyjä pesu- ja huuhteluaineita koskeva vaatimus täytetään. Vaatimus koskee hotellin itse pesemää pyykkiä.

Kyllä ___ Ei ___

- Luettelo kaikista ei-ympäristömerkityistä pesuaineista. Liite 2 kemikaalitoimittajan allekirjoittamana.

Liite nro _____

O17 Ympäristömerkityt tuotteet siivoukseen

50 % (aktiivisena aineena laskettuna) päivittäiseen siivoukseen tarkoitetuista kemiallisista tuotteista (yleis- ja saniteetti-puhdistusaineet) on oltava ympäristömerkittyjä.

Kyllä ___ Ei ___

☒ **Luettelo käytettävistä ympäristömerkityistä siivoustuotteista. Liite 2
kemikaalitoimittajan allekirjoittamana.**

Tässä tarkoitetaan kemiallisia tuotteita hotellin yleisten tilojen säännölliseen siivoukseen, kuten lattioiden, kylpyhuoneiden, WC:iden, ja keittiöiden (ei uunin ja liedon erikoispuhdistusaineet). Vaatimus ei koske erikoispuhdistusta. Tähän ryhmään kuuluvat mm. saniteettitilojen puhdistusaineet, yleispuhdistusaineet, kylpyhuoneen puhdistusaineet, keittiön puhdistusaineet, suopa ja vastaavat. Vaatimus ei koske erikoispuhdistusaineita ja lattianhoitotuotteita.

Pohjoismainen ympäristömerkintä voi myöntää poikkeuksia vaatimuksesta sillä edellytyksellä, ettei markkinoilla ole ympäristömerkittyjä tuotteita.

O18 Ei-ympäristömerkityt tuotteet siivoukseen

Jos siivoustuote ei ole ympäristömerkitty, toimittajan on todistettava, että liitteen 2 vaatimus täyttyy.

Kyllä ___ Ei ___

- Luettelo kaikista ei-ympäristömerkityistä siivoustuotteista. Liite 2 kemikaalitoimittajan (tai -toimittajien) allekirjoittamana.

Liite nro _____

Poikkeuksia voidaan myöntää, jos viranomaisilla on erityisiä puhdistusainevaatimuksia. Pohjoismainen ympäristömerkintä voi myöntää poikkeuksia vaatimuksesta myös sillä edellytyksellä, ettei markkinoilla ei ole ympäristömerkittyjä tuotteita.

Tämä vaatimus ei koske erikoispuhdistusta eikä lattianhoitoaineita (lattianhoitoaineiden pisteet kohdassa P21).

Pistevaatimukset**Saavutetut pisteet:****P46 Kuivat siivousmenetelmät**

Yleinen päivittäinen siivous suoritetaan pääosin ilman kemiallisia tuotteita (vettä saa käyttää): 2p.

_____ p.

Tämä vaatimus ei koske retkeilymajoja.

- Tarkastetaan paikan päällä.

Kuivapyyhintään käytetään mm. mikrokuituliinoja ja –moppeja. Tahrojen poistamiseen saa käyttää muuta kuin kuivapyyhintämenetelmää.

P47 Ympäristömerkityt tuotteet tekstiilipesuun

≥ 90 % kemiallisten tekstiilipesutuotteiden määrästä (aktiivisena aineena laskettuna) on ympäristömerkittyä: 2 p.

_____ p.

≥ 80 % kemiallisten tekstiilipesutuotteiden määrästä (aktiivisena aineena laskettuna) on ympäristömerkittyä: 1 p.

- Voidaan lukea dokumentaatiosta O15.

Liite nro _____

Vaatimus koskee hotellin itse pesemää pyykkiä.

P48 Ympäristömerkityt tuotteet siivoukseen

≥ 80 % yleis- ja saniteettipuhdistusaineiden määrästä (aktiivisena aineena laskettuna) on ympäristömerkittyä: 2 p.

_____ p.

≥ 65 % yleis- ja saniteettipuhdistusaineiden määrästä (aktiivisena aineena laskettuna) on ympäristömerkittyä: 1 p.

- Voidaan lukea dokumentaatiosta O17.

Liite nro _____

P49 Pesula

Joutsenmerkitty pesula pesee lakanat ja liinavaatteet: 2 p.

_____ p

Joutsenmerkitty pesula pesee lakanat tai liinavaatteet: 1 p.

Hotelli pesee lakanat ja liinavaatteet: 1 p.

Hotelli pesee lakanat tai liinavaatteet: 0,5 p.

- Pesulan lasku tai vakuutus.

Liite nro _____

P50 Tarkka annostelu

Siivouskemikaalit annostellaan tarkasti automaattisella annostelujärjestelmällä: 2 p

_____ p.

Selvitys annostelutavasta

Liite nro _____

P51 Tiivistetyt kemialliset tuotteet

Puhdistukseen käytetään tiivistettyjä tuotteita ≥ 50 %:iin tarpeesta: 1 p.

_____ p.

Prosentit lasketaan aktiivisen aineen painoprosenteina.

Tiivistetty tuote: sisältää enintään 40 % vettä, koskee kemiallisia tuotteita.

Selvitys käytettävistä tiivistetyistä tuotteista

Liite nro _____

Pistesumma Siivous ja pesu:

_____ p.

Siivouksen ja pesun suurin pistesumma on 11p.

3.7 Jätteet

Pakolliset vaatimukset

Täyttykö vaatimukset?

O19 Ongelmajätteet

Kaikki hotellissa syntyvät ongelmajätteet ja erikoisjätteet on lajiteltava syntypaikan mukaan ja käsiteltävä ympäristöystävällisesti viranomaisten ohjeiden mukaisesti. Seuraavat jäteryhmät ovat pakollisia:

Kyllä ___ Ei ___

- maali, liuottimet ja mahdollinen öljyjäte
- paristot
- raskasmetalleja sisältävät valonlähteet eli loisteputket ja pienloistelamput
- sähkö- ja elektroniikkaromu (SER)

☺ Tarkastetaan paikan päällä.

O20 Syntypaikkalajittelu

Syntypaikkalajittelu on suoritettava kunnan osoittamiin jäteryhmiin, kuitenkin vähintään neljään seuraavista (yllä olevan vaatimuksen mukaisen ongelmajätteiden lajittelun lisäksi):

Kyllä ___ Ei ___

Väritön ja värillinen lasi, posliini, keräyspaperi, aaltopahvi, keräyskartonki, muovi, pienmetalli, tekstiilit, biojätteet, rasva/ruokaöljy, energiajäte (polttokelpoinen jäte).

☺ Tarkastetaan paikan päällä.

Vaatus koskee lisäksi jätettä, jota käsitellään ongelmajätteenä O19 mukaan.

O21 Paristot

Asiakkaiden käytössä on oltava paristonkeräyspiste.

Kyllä ___ Ei ___

☺ Tarkastetaan paikan päällä.

Saavutetut pisteet:

Pistevaatimukset

P52 Muiden jäteryhmien syntypaikkalajittelu

_____ p.

Jätteet lajitellaan yli 4 jakeeseen: 0,5 p/jae (enintään 4 p).

Katso vaatimus O20 esimerkkinä lajitteluun. Ongelmajätteiden lajittelu on pakollinen vaatimus, eikä siitä saa tässä kohdassa pisteitä.

☺ Tarkastetaan paikan päällä.

P53 Palautuspakkaukset

Vähintään 3 tavarantoimittajaa toimittaa tuotteet palautuspakkauksissa vähintään kahdesti kuukaudessa: 1 p.

_____ p.

Vaatus ei koske palautuspulloja ja -astioita, joita käsitellään vaatimuksessa P18.

- Selvitys siitä, mitkä toimitukset hoidetaan palautuspakkauksissa sekä toimittajan raportti.

Liite nro _____

P54 Biojätteet

Biojätteet (orgaaniset jätteet) kompostoidaan, mädätetään tai käytetään biokaasun tuotantoon: 1 p.

_____ p

Kompostoinnin ja mädätyksen voi suorittaa myös kunta tai muu jätehuollon toimija.

- Selvitys biojätteen käsittelyprosessista.

Liite nro _____

Pistesumma Jätteet:

_____ p.

Jätteiden suurin pistesumma on 6 p.

3.8 Kuljetukset

Pistevaatimukset

Saavutetut pisteet:

P55 Omat ajoneuvot (max 1p.)

Vähintään yksi ajoneuvo käyttää uusiutuvaa polttoainetta (esim. etanolia tai biokaasua) tai sähköä: 1 p.

_____ p.

Ajetaan vähintään yhtä ajoneuvoa, jonka suurin hiilidioksidipäästö vastaa 120 g/km (5-paikkainen henkilöauto), vaihtoehtoisesti 125 g/km (vähintään 7-paikkainen auto): 1 p.

Hotellilla ei ole omia ajoneuvoja: 1 p.

Selvitys ajoneuvoista ja niiden polttoainetyypeistä.

Liite nro _____

Omilla ajoneuvoilla tarkoitetaan hotellin toimintoihin, esim. tavaroiden ja asiakkaiden kuljetukseen, käytettäviä ajoneuvoja. Omiksi ajoneuvoiksi lasketaan myös leasing-autot.

Kaikissa uudemmissa autoissa on tiedot niiden hiilidioksidipäästöistä. Oma ajoneuvo: katso Määritelmät (hiilidioksidipäästöjen ja bensiinin-/dieselkulutuksen vertailu).

P56 Julkiset liikennevälineet

Asiakkaat saavat tietoa käytettävissä olevista hotellille tulevista ja sieltä lähtevistä julkisista liikennevälineistä: 1 p.

_____ p.

Vastaanotossa on oltava selkeät tiedot ja aikataulut.

Selvitys asiakkaille annettavista tiedoista.

Liite nro _____

P57 Polkupyörät ja hevoset

Asiakkaat voivat lainata/vuokrata polkupyöriä, hevosia tai vastaavia kulkuneuvoja ja mahdollisuudesta on esillä selkeät tiedot: 1 p.

_____ p.

Selvitys siitä, miten ja mistä asiakkaat saavat käyttöönsä polkupyörät/hevoset tai vastaavat kulkuneuvot.

Liite nro _____

Pistesumma Kuljetukset:

_____ p.

Kuljetusten suurin pistesumma on 3 p.

3.9 Lisäpisteet raja-arvoista

Hotelli voi saada lisäpisteitä mikäli se selvittää enemmän kuin kaksi raja-arvoa kohdissa 2.3, 2.4 ja 2.5 tai sen energiankulutus on energian raja-arvoa pienempi.

P58 Raja-arvot (max 4p)

_____ p.

Hotelli selvittää kaikki neljä raja-arvoa: 4p.

Hotelli selvittää kolme raja-arvoa: 2p.

Luettavissa dokumentaatiosta kappaleessa 2.

Liite nro _____

P59 Energiankulutus matalampaa kuin raja-arvot (max 4p)

_____ p.

Onko kokonaisenergiankulutus pienempi kuin energian raja-arvo (katso laskelma kappaleessa 2.2)

%	Pisteet
> 35 %	4
> 25 – ≤ 35 %	3
> 15 – ≤ 25 %	2
5 – ≤ 15 %	1

Voidaan lukea energiaraja-arvon laskennan perusteesta, luvusta 2.2

Liite nro _____

3.10 Lisävaatimukset hotelleille, joissa on konferenssitilat**Pakolliset vaatimukset**

Täyttyykö vaatimukset?

O22 Syntypaikkalajittelu

Kokousvierailta on mahdollisuus paperin syntypaikkalajitteluun.

Kyllä ___ Ei ___

Tarkastetaan paikan päällä.

Pistevaatimukset

Saavutetut pisteet:

P60 Syntypaikkalajittelu Kokousvieraat voivat lajitella jätteensä vähintään 2 ryhmään,
paperin lisäksi: 1 p.

_____ p.

Henkilökunta lajittelee jätteet: 0,5 p.

Tarkastetaan paikan päällä.

P61 Konferenssilehtiöt

≥ 90 % konferenssilehtiöistä on ympäristömerkittyjä: 1 p.

_____ p.

Selvitys osuudesta sekä käytettävistä ympäristömerkityistä lehtiöistä
(tyyppi, toimittaja ja ympäristömerkki).

Liite nro _____

P62 Taululehtiöt ja kynät (max 2p.)

≥ 90 % taululehtiöistä on ympäristömerkittyjä: 1 p.

_____ p.

Kynät ovat ≥90 % ympäristömerkittyjä: 1p.

Selvitys osuudesta sekä käytettävistä ympäristömerkityistä
taululehtiöistä ja kynistä (tyyppi, toimittaja ja ympäristömerkki).

Liite nro _____

P63 Juomalasit

Konferenssitiloissa ei ole kertakäyttölaseja: 1 p.

_____ p.

Tarkastetaan paikan päällä.

P64 Luomuhedelmät

≥ 20 % tarjolla olevista hedelmistä on luomuhedelmiä: 1 p.

_____ p.

≥ 10 % tarjolla olevista hedelmistä on luomuhedelmiä: 0,5p.

Pisteitä ei saa, jos on saanut pisteitä P35:ssä.

Kooste luomuhedelmistä

Liite nro _____

Pistesumma Lisävaatimukset hotelleille, joissa on konferenssitilat:

_____ p.

Lisävaatimusten hotelleille, joissa on konferenssitilat suurin pistesumma on 6 p.

3.11 Lisävaatimukset hotelleille, joissa uima-allas/kuumat lähteet

Uima-altaalla tarkoitetaan allasta, jonka vesi kierrätetään ja desinfioidaan. Porealtaat eivät sisälly vaatimukseen. Mikäli hotellilla on sekä uima-allas että poreallas, niin poreallas huomioidaan kohdassa P67.

Pistevaatimukset

	Saavutetut pisteet:
P65 Uima-allas - desinfiointi	_____ p.
Klooria on täydennetty ympäristön kannalta paremmalla vaihtoehdolla (esim. otsonilla tai UV-valolla): 1 p.	
☒ Tekninen kuvaus allasveden puhdistus- ja desinfiointitavasta.	Liite nro _____
P66 Uima-allas - puhdistuskemikaalit	_____ p.
Uima-allas on varustettu automaattisella allaskemikaalien annostelulaitteilla selkeine käyttöohjeineen: 1 p.	
☒ Selvitys annostelulaitteiden toimintatavasta.	Liite nro _____
P67 Allasosasto/poreallas/kuumat lähteet	_____ p.
Allasosaston veden- ja energiankulutus mitataan erikseen: 1 p.	
Allasosaston veden- tai energiankulutus mitataan erikseen: 0,5 p.	
Kuumien lähteiden energiankäyttö on säädetty ja optimoitu: 1 p. (koskee vain Islantia)	
☒ Selvitys allasosastokohtaisista mittareista.	Liite nro _____
P68 Uima-altaan lämpötila (max 1p.)	_____ p.
Sisäuima-altaan veden keskilämpötila on enintään 27 °C: 1 p.	
Ulkouima-altaan veden keskilämpötila on enintään 25 °C, tai allasta ei ole lämmitetty: 1p.	
Uima-allas lämmitetään geotermisellä energialla tai aurinkoenergialla: 1p.	
☒ Tarkastetaan paikan päällä.	

Pistesumma

Lisävaatimukset hotelleille, joissa on uima-allas/kuumat lähteet _____ p.

Lisävaatimusten hotelleille, joissa on uima-allas/kuumat lähteet suurin pistesumma on 4 p.

3.12 Lisävaatimukset hotelleille, joilla on puutarha

Pakolliset vaatimukset

O23 Torjunta-aineet

Kemiallisia torjunta-aineita (herbicidejä) ei saa käyttää majoitusliikkeen ulkoalueella.

Selvitys rikkaruohojen kitkentätavasta.

Täyttyykö vaatimukset?

Kyllä ___ Ei ___

Liite nro _____

O24 Kompostointi

Puutarhajätteet on kompostoitava. Kompostoinnin voi hoitaa hotelli itse tai hotellin valtuuttama toinen toimija.

Selvitys puutarhajätteen käsittelytavasta.

Vaatimus koskee vain yli 1 000 m²:n kokoisia puutarhoja.

Puutarha: Hotellin puutarhalla tarkoitetaan hotellille kuuluvaa ulkopinta-alaa ilman teitä ja pysäköintialueita.

Kyllä ___ Ei ___

Liite nro _____

3.13 Lisävaatimukset retkeilymajoille**O25 Astianpesu- ja siivouskemikaalit**

Kaikkien vieraille tarjolla olevien astianpesu- ja siivouskemikaalien on oltava ympäristömerkittyjä.

Luettelo kemikaaleista, jotka ovat asiakkaiden saatavilla.

Pohjoismainen ympäristömerkintä voi myöntää poikkeuksia vaatimuksesta myös sillä edellytyksellä, ettei markkinoilla ole ympäristömerkittyjä tuotteita.

O26 Jätteet

Asiakkaille on oltava selkeät ja yksinkertaiset jätteiden lajitteluohjeet.

Selvitys asiakkaille tarkoitetusta jätteiden lajitteluohjeesta.

Täyttykö vaatimukset?

Kyllä ___ Ei ___

Liite nro _____

Kyllä ___ Ei ___

Liite nro _____

3.14 Ympäristöasioiden hallinta

Joutsenvaatimusten täyttymisen varmistamiseksi majoitusliikkeellä on oltava kirjallinen ympäristöasioiden hallintajärjestelmä, jossa seuraavat menettelyohjeet on dokumentoitu.

Jos hotellilla on ISO 14 001:n tai EMAS:in mukainen sertifioitu ympäristöasioiden hallintajärjestelmä, jossa seuraavat menettelyohjeet on toteutettu, riittää, että tarkastaja todistaa luvun 3.14 vaatimukset toteutetuiksi.

Pakolliset menettelyohjeet

O27 Organisaatio & vastuu

Täyttyykö vaatimukset?

Hotellin organisaatio on kuvailtava. Seuraavat ympäristötyön vastuuhenkilöt on valittava:

Kyllä ___ Ei ___

Vastuualue	Henkilö	Toimi
Joutsenlupa		
Joutsenluvan markkinointi		
lainsäädännön noudattaminen		
koulutus		
hankinnat		
käyttö ja huolto		
- astianpesukonehuolto		
- jäähdytyskonehuolto		
- ilmanvaihto- ja lämmityshuolto		
- siivous		
- erityispuhdistus		

- Nimeä vastuuhenkilöt yllä olevaan taulukkoon (tai vastaavassa samat vastuualueet käsittävässä kaaviossa). Joutsenluvan markkinoinnin vastuuhenkilön on myös allekirjoitettava liite 1.

Liite nro _____

O28 Toimenpiteet ympäristövaikutusten vähentämiseksi

Hotellin ympäristövaikutusten vähentämiseksi on oltava asianmukaiset toimenpiteet sisältävä toimintasuunnitelma. Suunnitelmassa on oltava:

Kyllä ___ Ei _____

- Vähintään kaksi mitattavissa olevaa ajallisesti rajoitettua tavoitetta, joissa on energian, kemikaalien, veden tai jätteiden aloilta valitut toimenpiteet ja jotka johtavat konkreettisiin ympäristöparannuksiin. Mahdollisen energia-analyysin toimenpiteet katso P1.
- Toimintaan valittu vastuuhenkilö
- Toimintasuunnitelma on tarkistettava yritystoiminnan ja tavoitteiden muuttuessa.

Esimerkki toimintasuunnitelmasta on erillisessä liitteessä.

- Kooste toimenpiteistä. Liitettä D voi käyttää apuna.

Liite nro _____

O29 Lait ja viranomaisvaatimukset

Hotellin on taattava, että mm. työympäristöä, ulkoista ympäristöä, taloutta, terveyttä ja hygieniaa koskevaa voimassa olevaa lainsäädäntöä noudatetaan. Jos vaatimusta ei täytetä, Pohjoismainen ympäristömerkintä voi irtisanoa luvan.

Kyllä ___ Ei ___

Hakemuslomake täytettynä.

Liite nro _____

O30 Joutsentietoa henkilökunnalle

Kaikkien päivittäiseen toimintaan osallistuvien koko- ja puoliaikatyöntekijöiden ja urakoitsijoiden on saatava tietoa, joka takaa, että joutsenvaatimukset täytetään. Uudet työntekijät on perehdytettävä Joutsenmerkintään 30 päivän sisällä. Kausi- ja tilapäistyöntekijöille (joiden työsuhde kestää alle 3 kuukautta) on annettava riittävät tiedot, jotta he voivat suorittaa työtehtävänsä hotellin luvan puitteissa.

Kyllä ___ Ei ___

Kaikkia työntekijöitä on vuosittain informoitava sekä hotellin ympäristötyöstä, johon sisältyvät hotellin jatkuviin ympäristöparannuksiin tähtäävät toimintasuunnitelmat, että joutsenluvan raja-arvoja koskevien mittauksien tuloksista. Työntekijöitä on jatkuvasti koulutettava sekä yleisissä ympäristöasioissa että heidän tehtäviinsä erityisesti liittyvissä ympäristökysymyksissä. Koulutuksen tarkoituksena on, että työntekijät ovat tietoisia työnsä mahdollisista ympäristövaikutuksista ja ympäristöeduista, jotka voidaan saavuttaa henkilökohtaisella panoksella sekä työskentelemällä Joutsenmerkin parissa.

Koulutukseen osallistuminen ja koulutuksen sisältö on dokumentoitava. Päivittäiseen toimintaan osallistuvien urakoitsijoiden on osallistuttava hotellin koulutukseen tai dokumentoitava, että heillä on vastaava koulutus.

Liite nro _____

O31 Asiakkaille annettavat tiedot

Asiakkaille annettavat tiedot:

- asumalla joutsenmerkityssä hotellissa he vaikuttavat siihen, että ympäristö kuormittuu vähemmän
- hotellin ympäristötyö

Kyllä ___ Ei ___

Asiakkaita voi myös neuvoa, miten he voivat keventää ympäristön kuormitusta esim. säästämällä energiaa, käyttämällä samaa pyyhettä useita kertoja tai lajittelemalla jätteet.

Kopio asiakkaille annettavista tiedoista.

Liite nro _____

O32 Jatkuvat mittaukset

Menettelyohjeet veden, energian, jätteiden ja kemiallisten tuotteiden Joutsenlupan raja-arvojen mittaukseen ja dokumentointiin seuraavasti: Kyllä ___ Ei ___

- energiankäyttö – kuukausittain majoitusliikkeen ollessa auki
- vedenkäyttö – kuukausittain majoitusliikkeen ollessa auki
- kemiallisten tuotteiden määrä – kerran vuodessa
- jätemäärät – kerran vuodessa

☺ Tarkastetaan paikan päällä.

O33 Joutsenvaatimusten dokumentointi

Kaikki joutsenlupaa koskevat asiakirjat on oltava saatavilla. Kyllä ___ Ei ___
Mittausraporttien, koulutusrekisterien, huoltosopimusten yms. on oltava helposti saatavissa.

☺ Tarkastetaan paikan päällä.

O34 Energiaa vaativat laitteet ja huoltopäiväkirja

Hotellissa on oltava luettelo energiaa vaativista teknisistä laitteista ja niiden huoltoväleistä sekä huollon vastuuhenkilöistä. Energiaa Kyllä ___ Ei ___
vaativiksi laitteiksi lasketaan esimerkiksi jäähdytys-, lämmitys- ja ilmastointilaitteet sekä uima-allas.

Hotellin vastaavat huolehtivat, että huolto toteutuu.

Hotellissa on oltava huoltopäiväkirja, jossa on päivämäärä, allekirjoitus ja toimenpide, jotka osoittavat, että tekninen huolto on suoritettu (liite E on avuksi). Huoltopäiväkirjaa on säilytettävä vähintään 2 vuotta.

☒ Luettelo energiaa vaativista laitteista. Liitettä F voi käyttää apuna. Liite _____

☺ Huoltopäiväkirjat tarkastetaan paikan päällä.

O35 Kemiallisten tuotteiden käsittely

Henkilökunnan käytössä on oltava selkeät, helppotajuiset ja helposti Kyllä ___ Ei ___
saatavilla olevat kemiallisten tuotteiden annostelu- ja käsittelyohjeet. Tuotteista on oltava kirjallinen vähintään kerran vuodessa päivitettävä luettelo.

Hotellissa on oltava kaikista käytettävistä kemiallisista tuotteista käyttöturvallisuustiedotteet. Käyttöturvallisuustiedotteet pitää olla kielellä, jota kaikki työntekijät ymmärtävät.

Vaatimus koskee astianpesuun, tekstiilien pesuun, siivoamiseen, erikoispuhdistukseen ja uima-altaiden huoltoon käytettyjä kemiallisia tuotteita.

- Ajankohtainen luettelo kaikista hotellissa käytettävistä kemiallisista tuotteista sekä niiden käsittelyohjeet. Tarvittaessa on myös liitettävä mukaan kopio omavalvontaohjelmasta, joka osoittaa, miten käsittely tapahtuu.

Liite nro _____

O36 Vuosittainen seuranta

Pohjoismainen ympäristömerkintä suorittaa vuosittain ympäristövaatimusten seurannan. Joistakin vaatimuksista tehdään mm. kirjallinen seuranta, johon hotelliin on vastattava vastausajan kuluessa. Käynnit paikan päällä ovat myös mahdollisia.

Kyllä ___ Ei ___

Mitään dokumentaatiota ei tarvita hakemusvaiheessa.

3.15 Kooste pisteistä

Taulukko A	Hotellin pisteet	Mahdolliset enimmäispisteet
Käyttö ja huolto; siirrä pisteet kappaleesta 3.1		25
Hotellin tilat ja vastahankitut tuotteet; siirrä pisteet kappaleesta 3.2		20
Hotellihuoneet; siirrä pisteet kappaleesta 3.3		13
Keittiö ja ruokasali; siirrä pisteet kappaleesta 3.4		7,5
Siivous ja pesu; siirrä pisteet kappaleesta 3.6		11
Jätteet; siirrä pisteet kappaleesta 3.7		6
Kuljetukset; siirrä pisteet kappaleesta 3.8		3
Yhteensä		85,5

Taulukko B	Hotellin pisteet	Mahdolliset enimmäispisteet
Hotellin ja ravintolan lisävaatimukset; siirrä pisteet kappaleesta 3.5		7,5
Lisävaatimukset hotelleille, joissa on konferenssitilat; siirrä pisteet kappaleesta 3.10		6
Lisävaatimukset hotelleille, joissa on uima-allas; siirrä pisteet kappaleesta 3.11		4
Yhteensä		17,5

Taulukko C	Hotellin pisteet
Lisäpisteet raja-arvoista; siirrä pisteet kohdasta P58	
Lisäpisteet energian raja-arvosta; siirrä pisteet kohdasta P59	
Lisäpisteet Joutsenmerkitystä ravintolasta; siirrä pisteet kohdasta P39	
Yhteensä	

Laske yhteen taulukkojen kokonaispisteet hakemuksen kohteena olevasta hotellista vaalean harmaista ruuduista sekä tämän hotellin mahdolliset enimmäispisteet tumman harmaista ruuduista.

	Hotellin pisteet	Hotellin maksimipisteet
Kokonaispisteet taulukoista A, B ja C		

Vähintään 60 % Käytön ja huollon pistevaatimuksista täyttyy: Kyllä ___ Ei ___

Vähintään 65 % kokonaispistesummasta täyttyy: Kyllä ___ Ei ___

Islantilaiset hotellit, 50 % kokonaispistesummasta täyttyy: Kyllä ___ Ei ___

Markkinointi

Joutsenmerkki on tavaramerkki, joka on erittäin tunnettu ja luotettu pohjoismaissa. Joutsenmerkityt hotellit ja retkeilymajat voivat hyödyntää Joutsenmerkkiä markkinoinnissaan käyttöluvan voimassaoloajan.

Retkeilymajaa, joka on saanut luvan retkeilymajoja koskevien vaatimusten mukaan, on markkinoitava retkeilymajana.

Myös muita erityisempiä nimityksiä voidaan käyttää, esim. konferenssihotelli.

Merkki on sijoitettava siten, että merkki osoittaa hotellin tai retkeilymajan olevan ympäristömerkitty eikä synny epäselvyyttä siitä mitä ympäristömerkintä koskee.

Lisää markkinointisäännöistä on luettavissa asiakirjasta ”Tuotteiden pohjoismaista ympäristömerkintää koskevat säännöt ” päivätty 12. joulukuuta 2001 tai uudempi versio.

Joutsenmerkin muoto

Joutsenmerkin ulkoasu on seuraava:

Jokainen lupanhaltija saa oman kuusinumeroisen lupanumeronsa, jota on käytettävä yhdessä Joutsenmerkin kanssa.

Lisää tietoa merkistä löytyy asiakirjasta ”Tuotteiden pohjoismaista ympäristömerkkiä koskevat säännöt” päivätty 12. joulukuuta 2001 tai uudempi versio.

Käyttöoikeuden voimassaoloaika

Pohjoismainen ympäristömerkintä vahvisti kriteerit hotelleille ja retkeilymajoille 14. kesäkuuta 2007 ja ne ovat voimassa 30. kesäkuuta 2012 saakka.

Sihteeristöpäällikkökokouksessa 15.4.2008 päätettiin tehdä kriteeriin muutaman oikaisun. Uusi versio on 3.1.

Pohjoismainen ympäristömerkintälautakunta päätti kokouksessaan 3. joulukuuta 2008 muutoksista kohtiin O3 ulkovalaistus ja O14 desinfiointiaineet. Uusi kriteeriversio on 3.2.

Sihteeristöpäällikkökokouksessa 11.5.2011 päätettiin pidentää kriteeriä vuodella 30.6.2013 saakka. Uusi versio on 3.3.

Joutsenmerkin käyttöoikeus on voimassa niin kauan kuin palvelu täyttää vaatimukset tai kunnes kriteerien voimassaolo päättyy. Pohjoismainen ympäristömerkintälautakunta voi kriteereiden voimassaoloaikana tehdä korjauksia ja/tai pidentää voimassaoloaikaa, näissä tapauksissa lupaa pidennetään automaattisesti ja luvanhaltijaa tiedotetaan asiasta.

Vähintään 1 vuosi ennen kriteereiden voimassaoloajan päättymistä pohjoismainen ympäristömerkintä julkaisee uudet kriteerit. Luvanhaltijalle tarjotaan silloin mahdollisuus uudistaa lupansa.

Tulevat kriteerit

Vaatimusten seuraavassa tarkistuksessa tulemme tarkastelemaan toimintaa kestävyuden, energian, veden, kemikaalien ja jätteiden kannalta.

Tulemme esimerkiksi tutkimaan

- mahdollisuutta asettaa jäähdytyksen ohjausta koskevia vaatimuksia,
- tutkimaan mahdollisuutta tiukentaa ei-ympäristömerkittyjä kemiallisia tuotteita koskevia vaatimuksia
- miten tulevat rakennusten energiatehokkuutta koskevat EU-direktiivit voivat vaikuttaa kriteereihin,
- mahdollisuutta yhdenmukaistaa Joutsenen ja EU-Kukan kriteerejä.
- tutkimaan, olisiko melu kriteereihin sisällytettävä alue

Määritelmät

Termi	Määritelmä
Aktiivinen lepotila	Virtalähteeseen kytketystä TV:stä ei tule ääntä eikä kuvaa, mutta se vaihtaa / vastaanottaa tietoja (esim. turvallisuustiedotukset) ulkopuolisesta lähteestä.
Aktiivinen aine	Kemialliset aineet ilman vettä (riippumatta siitä, onko tuotteeseen lisätty vettä vai ei).
Huonekäyttöaste	Käytössä olevien huoneiden osuus (%) kaikista hotellihuoneista vuoden aikana (12 kk).
Desinfiointiaine	Desinfiointiaineella tarkoitetaan tuotetta, jonka käyttötarkoituksiksi kemikaalintoimittaja tai valmistaja on tuotekuvauksessa tai tuoteselosteessa määritellyt desinfiointiin.
Elinaika (käyttöikä), energiansäästölamput	Useimpien energiansäästölamppujen elinaika on merkitty tuotepakkaukseen. Mittaukseen käytetään komission direktiivissä 98/11/EG (27.1.1998) kuvattu menetelmä, joka käsittelee neuvoston direktiivin 92/75/EEG toteuttamista talouskäyttöön tarkoitettujen lamppujen energiamerkinnän osalta.
Energiansäästölamput	Energiansäästölamppuilla tarkoitetaan tavanomaisia loisteputkia, loisteputkilamppuja, pienloistelamppuja ja LED.
Erikoispuhdistusaineet	Keittiö: Uunin- ja liedepuhdistus, kalkinpoisto, suola, viemärin puhdistus, kuparin/hopean puhdistus, grillin puhdistus, kylmätilojen puhdistus, ruostumattomien pintojen huolto, teräksen kiillottaminen ja muut vastaavat. Siivous: Tahrannoisto pinnoilta, purukumin poistaminen,

	<p>kokolattiamattojen puhdistaminen, allaskemikaalit, viemärin puhdistus ja muut vastaavat.</p> <p>Tekstiilipesu: Tahrannoisto, pesuntehostin ja muut vastaavat.</p>												
Hukkalämpö	Ylijäämlämpö, jota ei voi hyödyntää sisäisesti, jolloin vaihtoehtona on lämmön hyödyntäminen ympäristössä. Lämpö voi olla sidottuna nesteisiin tai kaasuihin. Yhdistetty lämmön- ja sähköntuotanto rinnastetaan hukkalämpöenergiaksi.												
Kemiallinen pesu	Kemiallinen pesu tarkoittaa pesua haihtuvilla orgaanisilla liuotusaineilla, jolla on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Haihtuvat orgaaniset liuotusaineet eivät ole hyväksytyjä Joutsenmerkityssä kemiallisessa pesussa. Joutsenmerkitty kemiallinen pesu ei kuulu tähän määritelmään.												
Kierrätys	Tuotteen materiaali käytetään uudelleen.												
Kylmälaitteet	Kylmälaitteilla tarkoitetaan paikalle asennettuja aggregaatteja, lämpöpumppuja tai yli 3 kg:n yhdistelmäkoneita.												
Lajittelematon jäte (sekajäte)	Lajittelemattomilla jätteillä tarkoitetaan sekajätettä, jota ei erikseen lajitella, ja joka menee kaatopaikalle. Tähän jakeeseen ei lasketa mukaan energijätettä (polttokelpoinen jäte).												
LED-valaisin	Light Emitting Diode, hyvin vähän energiaa kuluttava valonlähde.												
Liikevaihto	Liikevaihdolla tarkoitetaan majoitus- ja ravintolatoiminnasta sekä kokoustilojen vuokraamisesta (jos tämä sisältyy lupaan) saatavia tuloja.												
Luomu	Luomulla tarkoitetaan EU:n asetuksen EEG 2092/91 mukaan merkittyä ruokaa ja/tai juomaa, ellei toisin ole ilmoitettu. Merkintöinä voivat olla esim. Valvottua luomutuotantoa (Aurinkomerkki), KRAV, Debio, Statskontrolleret økologisk (Ø-merkki) tai Tún-lífrænt.												
Lämmön ja sähkön kulutus (P2 ja P3)	<p>Esimerkkejä laskutavoista</p> <p>Suorasähkö + muu sähkö, P3</p> <p>Sähkökattila vettä lämmittävällä lämpöpumpulla + muu sähkö. Lämpöpumpusta saatava lämpö kuuluu vaatimukseen P2, kaikki muu sähkö, myös sähkökattilan käyttö kuuluu vaatimukseen P3</p> <p>Kaukolämpö P2 + muu sähkönkulutus P3</p> <p>Oma kattila P2 + muu sähkönkulutus P3</p> <p>Kamiinat P2 + auringonkerääjät P2 + muu sähkönkulutus P3</p> <p>Hukkalämpö naapurilta P2 + muu sähkönkulutus P3</p>												
Lämpö	Hotellin sisätilojen lämmitykseen kuluva energia.												
Lämpöarvot energian raja-arvoon	<p>Käytä laskemissa alla olevia lämpöarvoja.</p> <p>Pohjoismaisen ympäristömerkinnän luvalla voi käyttää parempia lämpöarvoja:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Yksikkö MJ/kg</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Öljy</td> <td>40,4</td> </tr> <tr> <td>Puupelletit</td> <td>16,8</td> </tr> <tr> <td>Puuhake</td> <td>8,3</td> </tr> <tr> <td>Luonnonkaasu</td> <td>51,9</td> </tr> <tr> <td>Nestekaasu</td> <td>46,1</td> </tr> </tbody> </table>		Yksikkö MJ/kg	Öljy	40,4	Puupelletit	16,8	Puuhake	8,3	Luonnonkaasu	51,9	Nestekaasu	46,1
	Yksikkö MJ/kg												
Öljy	40,4												
Puupelletit	16,8												
Puuhake	8,3												
Luonnonkaasu	51,9												
Nestekaasu	46,1												
Lämpöpumppu	Lämpöpumpuilla tarkoitetaan kiinteitä laitteistoja tai yli kolmen kilon yksittäisiä laitteita. Raja-arvolaskelmissa lasketaan energiaksi vain syötetty sähköenergia sekä mahdollinen muu lisälämpö.												
Jättiläiskatkaravut	Trooppiset katkaravut, joita usein kaupoissa tai ruokalistoilta kutsutaan jättiläiskatkaravuiksi, tiikeriravuiksi, kuningaskatkaravuiksi tai scampeiksi. Nämä katkaravut ovat huomattavasti suurempia kuin jäämeren katkaravut, ne voivat kasvaa jopa 30 cm pituisiksi.												
Jäähdytyslaitteet	Jäähdytyslaitteilla tarkoitetaan kiinteitä laitteistoja ja yli kolmen kilon yksittäisiä laitteita.												
Majoituksen liikevaihto	Majoituksesta saatavat tulot.												

Omat ajoneuvot	Omilla ajoneuvoilla tarkoitetaan hotellin toimintoihin, esim. tavaroiden ja asiakkaiden kuljetukseen käytettäviä ajoneuvoja. Omiksi ajoneuvoiksi lasketaan myös leasingautot. Hiilidioksidipäästöt 120 g/km vastaa n. 5 l bensiinin tai 4,5 l dieselin kulutusta per 100 km. Hiilidioksidipäästöt 125 g/km vastaa n. 5,2 l bensiinin tai 4,7 l dieselin kulutusta per 100 km.
Painotuotteet	Painotuotteilla tarkoitetaan esimerkiksi mainoksia, esitteitä, lehtiöitä ja logolla varustettua kirjepaperia. Vaatimus koskee myös hotelliketjun keskitetysti tilaamia painotuotteita.
Passiivinen lepotila	TV on kytketty virtalähteeseen, TV:stä ei tule ääntä eikä kuvaa ja se odottaa kytkemistä 'off', 'active standby' tai 'on' -tilaan, kun se saa suoran tai epäsuoran signaalin esim. kaukosäätimestä.
Pinta-ala	Majoitusliikkeen koko lämmitetty sisäpinta-ala.
Puutarha	Hotellin puutarhalla tarkoitetaan hotellille kuuluvaa ulkopinta-alaa ilman teitä ja pysäköintialueita.
Päiväasiakas	Vähintään 4 tuntia majoitusliikkeessä viipyvä asiakas.
Pääraaka-aineet	Pääraaka-aineita ovat mm. peruna, pasta, liha, kala ja pavut. Mausteet, suola ja yrtit eivät ole pääraaka-aineita.
Ravintola	Tässä tarkoitetaan, että ravintolalla on valmistuskeittiö eikä lämmityskeittiötä.
Ravintolatoiminnan liikevaihto	Ruuasta ja juomista saatavat tulot sekä ravintolan muut tulot.
Reilun kaupan tuotteet	Ruotsissa Rättvisemärkt, Suomessa Reilu kauppa (Rejäl handel) ja Norjassa ja Tanskassa Max Havelaar. Englanniksi. Fairtrade on eettinen ja sosiaalinen merkintä, jolle ihmisoikeudet ovat pääasia. Katso www.reilukauppa.fi Tuotteet, joissa on UTZ, Rain Forrest Alliance ja/tai Mondo –merkit ei lasketa Reilun kaupan tuotteiksi.
Sertifioitu kestävä metsänhoito	Metsänhoito, jota hoidetaan standardien mukaisesti, jotka täyttävät Pohjoismaisen ympäristömerkinnän vaatimukset kestävästä metsänhoidosta. Katso liite 1. Paperituotteet – Perusmoduuli, versio 1.0 tai myöhempi versio.
Suorasähkö	Sähkö, jota käytetään lämmitykseen suoraan esim. sähköpattereissa, sähköpölyssä tai lattioiden lämpökierukoissa. Lämpöpumppujen lisäsähköä ei lasketa suorasähköksi.
Tiivistetty tuote	Kemialliset tuotteet, jotka sisältävät enintään 40 % vettä.
Uusiokäyttö	Tuote käytetään useita kertoja, esim. palautuspullot pestään ja käytetään uudelleen.
Uusiutuvat energianlähteet	Tuulivoima, aurinkoenergia, maalämpö, aalto- ja vuorovesienergia, vesivoima, biopolttoaine, kaatopaikkakaasu, puhdistuslaitosten kaasu ja biokaasu. Biopolttoaine on maa- ja metsätalouden ja vastaavien teollisuuksien (sekä kasvi- että eläinkunnan) tuotteiden ja jätteiden biologisesti hajoava osuus ja teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden biologisesti hajoava osuus.
Vedenkäyttö	Majoitusliikkeen koko vedenkäyttö. Jos majoitusliikkeellä on oma pesula, niin pesulan vedenkäytön saa vähentää veden kokonaiskulutuksesta.
Ympäristömerkitty	Ympäristömerkityllä tarkoitetaan Joutsen-, EU-kukka-, Bra Miljöval- tai TCO 99 -merkillä varustettua tuotetta – ellei toisin ilmoiteta.
Yöpymisvuorokausi	Yksi hotelliöpyminen per vuorokausi.

Liite 1 Joutsenmerkittyjen hotellien ja retkeilymajojen markkinointi

Olemme tutustuneet pohjoismaisen ympäristömerkin käyttöä koskeviin sääntöihin, jotka on esitetty ”Tuotteiden pohjoismaista ympäristömerkintää koskevat säännöt” – asiakirjassa, päivätty 12. joulukuuta 2001. Vakuutamme, että mainittuja sääntöjä noudatetaan markkinoinnissa.

Vakuutamme, että olemme tutustuneet hotellien ja retkeilymajojen Joutsenmerkin kriteereihin. Vakuutamme, että hotelleja ja retkeilymajoja markkinoiville työntekijöillemme tiedotetaan ko. tuoteryhmän kriteereistä ja tuotteiden/palveluiden pohjoismaista ympäristömerkintää koskevista säännöistä.

Paikka ja aika

Yritys

Yhteyshenkilön allekirjoitus

Puhelin

Nimenselvennys

Sähköposti

Markkinoinnin vastuuhenkilön
allekirjoitus

Puhelin

Nimenselvennys

Sähköposti

Henkilöstövaihdon yhteydessä pitää ympäristömerkinnälle toimittaa uusi ajan tasalla oleva vakuutus.

Vakuutamme, että kaikki tuotteet jotka eivät ole ympäristömerkittyjä täyttävät alla olevat vaatimukset:

- tuotetta ei ole luokiteltu ympäristölle haitalliseksi (EU:n direktiivin 99/45 mukaan).
- seuraavat aineet eivät sisälly tuotteeseen .
  - Alkyylifenoletoxylaatti (APEO) ja alkyylifenolderivaatti (APD)
  - dialkyldimetylammoniumkloridia (DADMAC)
  - lineaarisia alkylbensensulfonaatteja (LAS)
  - reaktiivisia klooriyhdisteitä (poikkeus, jos viranomaiset hygienesyistä määräävät käytön).

Vakuutamme myös, että kaikki pesuaktiiviset tensidit ovat helposti hajoavia nr 301 A – F OECD Guidelines for Testing of Chemicals mukaisesti tai muun vastaavan testin mukaisesti. Niin kutsutun 10 päivän ikkunan ei kuitenkaan tarvitse olla täytetty.

- Mikäli tensidin hajoavuus on dokumentoitu DID-listaan, voi listaa käyttää dokumentaationa. Jos tensidit eivät ole DID-listalla voi muuta dokumentaatiota käyttää, esim. testausraportteja tai kopioita kirjallisuusviittauksista.

DID-lista: Detergents Ingredients Database, päivätty tammikuussa 2007 tai myöhemmin.

Enintään 5 prosenttia kokonaiskemikaalikäytöstä, aktiivianepitoisuutena laskettuna, voidaan vapauttaa vaatimuksen täyttämistä. Poikkeusta ei kuitenkaan sallita tuotteille, jotka sisältävät aktiivista klooria.

<i>Päivämäärä:</i>	<i>Yritys:</i>
<i>Vastuuhenkilön allekirjoitus:</i>	<i>Puhelin:</i>
<i>Nimenselvennys:</i>	

Liite 3: Majoitusliikkeen energiankulutuksen raja-arvot normaalivuoteen 1971 - 2000 normitettuna

Energiankulutuksen normaalivuoden 1971 - 2000 raja-arvot kWh/m ²				
Vertailupaikka	k ₂	Luokka A	Luokka B	Luokka C
Jomala/Ahvenanmaa	1,27	323	297	271
Helsinki	1,24	328	302	275
Helsinki - Vantaa	1,15	344	317	289
Pori	1,17	340	313	286
Turku	1,20	335	308	281
Tampere-Pirkkala	1,08	358	329	301
Lahti	1,09	356	327	299
Lappeenranta	1,08	358	329	301
Jyväskylä	1,01	375	345	315
Vaasa	1,08	358	329	301
Kuopio	1,01	373	343	313
Joensuu	0,97	382	352	321
Kajaani	0,91	398	366	335
Oulu	0,94	390	359	328
Sodankylä	0,76	448	412	376
Ivalo	0,77	444	409	373

Taulukossa on kuntakohtaisten lämmitystarvelukujen vertailupaikkakunnille lasketut majoitusliikkeen energiankulutuksen raja-arvot, jotka on korjattu normaalivuoteen 1971 – 2000 toiminnan suuruusluokittain. Jokainen majoitusliike valitsee viitepaikan, joka sijaitsee sitä lähimpänä. Jotta voidaan ottaa huomioon sääolosuhteiltaan äärimmäiset vuodet tai se, että jollakin muulla kuin lähimmällä viitepaikalla voi olla suurempi ilmastollinen vastaavuus, hakemukseen voidaan liittää ilmatieteellisen laitoksen todistus, jossa ilmoitetaan %-poikkeama tavalliseen vuoteen tai lähimpään viitepaikkaan verrattuna.

Korjauslaskelman oletama:

Kokonaisenergiasta kuluu lämpimän veden lämmitykseen 35 % alueilla, joilla k₂ <1, ja 40 % alueilla, joilla k₂ >1. (jossa k₂ on korjauskerroin Jyväskylään)

Lähde: Ilmatieteen laitos, Kuntakohtaiset lämmitystarvelukujen vertailupaikkakunnat ja normitusohjeet. Vuosittaiset ja kuukausittaiset vertailupaikkakuntien lämmitystarveluvut saa maksullisesta ilmastopalvelunumerosta 0600-10601.